№ 54 ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 9 ՄԱՐՏԻ

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ 1916 ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 9 ՄԱՐՏԻ № 54

ՀՈՐԻԶՈՆ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

ԹՈՒՄԱԿՍԱԳՆԻ ՀԱՄԱՐ
Տարեկան . . . 10 ռուբ.
Կէս տարին . . . 6 ռուբ.
Ամսական . . . 1 ռուբ.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Տարեկան . . . 12 ռուբ.
Կէս տարին . . . 7 ռուբ.

Բաժանորդագրութիւնը ընդունւում է իւրաքանչիւր ամսի սկզբից, և պիտի վերջանայ անպատճառ յետագայ օրեկ ամսի վերջին։

Մարտի մէկից մինչեւ տարւայ վերջը արժէ 9 ռուբլի։

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐ. և ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹ. ՉԷ ԸՆԴՈՒՆԻՈՒՄ

հասցէ փոխելու համար գէաց է ուղարկել 20 ԿՈՊԵԿ (կարելի է և ժամակներով) և եթէ հասցէն, առանց որի դիմումները կը մնան ԱՆԼՍՏՈՒԱԾ.

ԱՌԱՆՁԻՆ №-Ը ԱՄԵՆ ՏԵՂ 6 ԿՈՊ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԸՆԴՈՒՆԻՈՒՄ ԵՆ ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒՈՎ.—1-ին երեսի վրայ առաջին (տեսակ) 10 կոպ., կովկասից դուրս՝ 20 կոպ., 4-րդ երես 5 կոպ., կովկասից դուրս՝ 10 կոպ.։

ԱՊԱՌԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՉԵՆ ԸՆԴՈՒՆԻՈՒՄ

Խմբագրութիւնը բաց է 9—3 ժամ., գրասենեակը 9—5 ժ. ցերեկ. և 6—8 ժ. երեկ.։

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԽՄԲԱԳՐԻ ՄՕՏ՝ ժ. 2-ից մինչ 3-ը։

Հասցէն՝ Тифлисъ, Редакція Газеты „Горизонъ". Сололакская ул., № 6, кв. 1, Телеф. № 15—57. Tiflis (Russie, Caucase), Redaction „Horizon".

ՕՐԻԱՅ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՆՑՔԵՐԸ

Ռուսաց արևմտեան ճակատում գործողութիւնները կենդանանում են. ռուսները կուով գրաւել են մի քանի տեղեր։

Կովկասեան ճակատի ծովամերձ շրջանում Թիւրքերը փորձել են առաջանալ, բայց այդ փորձերը դադարեցուած են։ Հետապնդումը շարունակելով, ռուսները նորից վերցրել են գերիներ և գնդացիրներ։

Վերդենի մօտ գերմանացիները, ըստ երևոյթին, արդէն ուժասպառ են եղել։

Գոլսում կախուած են երեք հայ, յեղափոխական կազմակերպութեան պատկանելու և լրտեսութեան մեղադրանքով։

Էլեֆտրո- „ԼԻՐԱ" Թատրոն

Մարտի 9-ին, 10-ին և 11-ին

ԱՌԱՋԻՆ ՍԷՐ

Սքանչելի դրամա 4 գործ.

ԱԶԴ.—Գատարաստւում է հետաքրքիր սենսացիա։

582 0—146

ՑԻՐԿ ԵՂԲ. ԵՖԻՄՈՎՆԵՐԻ

Շաբաթշաբթի, մարտի 9-ին և հինգշաբթի, մարտի 10-ին կը կայանայ

ԳԱԼԱ-ՄՕՆՍՏՐ ներկայացում

Դերասաններ եապոնական արքունական խմբի, Մագող—Աբեի որդիների, որոնք կը կատարեն լրիւ համարներ, ԵՐԵՔ ԱՐՏԻՒՆԵՐ ՕԴԻ ՄԷՋ, ԻԿԱՐԻՆԵԱՆ ՁՈՑԳԵՐ ՀՆՁՈՒՄ ԵՆ ՄԱՀԸ։ Այսօր առաջին անգամ ՏԻԿ. ԵՖԻՄՈՎԱՆ կը կատարի ՍԵՐԳԱՆՏԻՆ օդի մէջ։

Գօրաւոր զալական ՍԿՐՈԲԱՏՆԵՐԻ ԳԱՍՏՐՈԼԸ

ՏՐԻՕ ՄԻԼԵՏՍ

Ցայտնի վելոսիպեդիստների, ԲԱՐԱՆՈՎՈՒ խմբի զարմանալի վարժութիւնները։ Կլոունները կը կատարեն նոր զաւրաշալի համարներ։ Ձիաւորներ և ձիաւորուհիներ. ԿՕՐ-ԴԷ-ԲԱԼԵՏ և այլն։

ԱԶԴ.—Ուրբաթ, մարտի 11-ին վերջին ՄԵԾ-ԳԱՍԵԱՆ ներկայացում։

285 1—1

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Համաձայն 1916 թ. փետրուարի 24-ին հաստատուած պայմանագրի, ԱՆԳԻԼՈՎԿԱՍԵԱՆ ԶՐՋԱՆԱՅԻՆ ՌԱԶՄԱՐԱՐԻՒՆԱՐԵՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ և ինժեներ Իւան Սերգէեվիչ ՊՈՆԴՈՒԵՒԻ միջև, նրա պահեստները, որը գտնւում է Թիֆլիսում, Ելիզաւետեան փողոցի վրայ, №№ տներ, որը գտնւում է Թիֆլիսում, Ելիզաւետեան փողոցի վրայ, №№ 127 և 164, երկրի պաշտպանութեան գործի համար բաց է Թողնւում առանձին և ամեն տեսակի երկաթներ, ինչպէս նաև շինութեան այլ պարագաներ մշակելու համար, համաձայն պայմանագրի նշանակուած գների։

Ամեն տեսակի որոշումներ և նիւթեր ձեռք բերել նարեադ ստանալու համար դիմել Ռազմ-Արդիւն. կոմիտէի Մեխանիքական Բաժանմունքի գրասենեակ, Ելիզաւետեան փող., № 184։

271 10—1

Յայտարարութիւն

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

ծանուցանում է, որ առաջիկայ 1916—1920 թ. թ. քառամեակի համար իրաւունքների ընտրութիւնները նշանակուած են.

I. Մարտի 20-ին, առաջին ընտրողական շրջանի համար՝ Աշխատանքի Քաղաքային Բորսայի շէնքում (Վերայի վայրէջք)։

Երկրորդ ընտրողական շրջանի համար՝ Քաղաքային Դումայի Նիստերի սրահում (Երևանեան հրապարակ, մուտքը Վելեանինովսկի փող. կողմից)։

Երրորդ ընտրողական շրջանի համար՝ Քաղաքային Աբեհատաւորաց դպրոցի շէնքում (Եկեղեցական հրապարակ)։

II. Մարտի 27-ին, չորրորդ ընտրողական շրջանի համար՝ նախկին Արաբեանի Թատրոնում (Հալաբար)։

Հինգերորդ ընտրողական շրջանի համար՝ Թիֆլիսի Առևտրական դպրոցի շէնքում (Նիկոլայևսկի հրապարակ)։

Վեցերորդ ընտրողական շրջանի համար՝ Զուբալովի անուան Քաղաքային Ժողովրդական տանը (Կիրոչնի փող.)։

Եօթերորդ ընտրողական շրջանի համար՝ Քաղաքային դպրոցի շէնքում (Զավոդսկոյի փող. Բուտէի տուն)։

ԱՒԱՆՁԻՆ ՏՈՄՍԵՐ ընտրութեան սրահները մանելու համար ընտրողները կարող են ստանալ Քաղաքային Ուղղուելի I բաժանմունքի դիւանատունը (Սերգիևսկի փող. № 4), Իրաւասուների ընտրութեան ժամանակաւոր Բաժանմունքի շէնքում ամեն օր, նոյն իսկ ոչ և կիրակի օրերը, առ. ժ. 10-ից մինչև 2-ը ցերեկւայ։

Տոմսերի համար ընտրողները պէտք է անձամբ ներկայանան։ Ընտրութեան օրերին տոմսերը կը տրուին առ. ժ. 9-ից սկսած ընտրութեան վայրերի մուտքի մօտ։

Այն անձինք, որոնք ընտրողական իրաւունքից պիտի օգտուեն ուրիշներից լիազօրուած լինելու կամ հաւատարմատարութեան, ինչպէս նաև խնամատար կամ ներկայացուցիչ լինելու պատճառով, Թող բարեհաճեն ներկայացնել համապատասխան փաստաթղթեր, որպէսզի հնարաւորութիւն լինի այդպիսի ներկայացուցիչների ցուցակը նախօրօք պատրաստել։

918 2—2

ՌՈԲԼԻՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Գ. Գ.

ՄԵՀՐԱԲԵԱՆՑ

ՆԵՐՔԻՆ հիւանդութիւնների ընդունելութիւնը, առանձնապէս կրծքի, Թոքերի, ԹՈՔԱԽՏԻ և օրամ, բժշկութիւն նաև ՏՈՒԲԵՐԿՈՒԼԻՆՆԵՐՈՎ։ Թոքախտի, օրամի և աչքի օգնականների քննութիւնը և լուսանկարները լուսաւորուած ՇԱՆՔԱՑԻՆ ԲԵՆԶԻՆԻ հաւաքայիններով։ Ամեն օր 9—1 և 5—7 ժ., կիրակի օրերը 9—12-ը։

Բեհբուտովսկայա № 23, հեռ. 7—94։

243 25—7

ԲԺԻՇԿ

Բ. Գ. ՆԱՐԻՄԱՆՈՎ

Վեներական, կաւի, սիֆիլիս և նրանց հետեւանքները։ Բուժումն «606» և «914» պրեպարատներով։ Հիւանդների ընդունելութիւնը ամեն օր երեկ. ժ. 5½-ից մինչև 8-ը։ Միքայէլեան փող., № 33։

38 Հեռախօս 16.17. 100—50

ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԵՆ

«ՀՈՐԻԶՈՆ»-ի հետեւեալ համարները. 1909 թ. № 95, 1910 թ. № 93, 1911 թ. № 91, 1912 թ. №№ 188, 194, 203, 265, 280, 1913 թ. №№ 4, 48, 85, 224։

Խնդրում ենք «Հորիզոն»-ի այս համարներն ունեցողներին վաճառելու, կամ օգտագործելու իւ յեթ ուղարկելու պայմանով։ Դրկել թերթերը հետեւեալ հասցէով. Баку, Редакція «Аревъ»

284 3—1 ՍԷՑԲԻՒՆ

Հայ դրամա-օպերեթային դերասանական առաջին ընկերակցութեան

Խմբի վերջին հրաժեշտի ներկայաց.

«ՀԱՒԼԱԲԱՐ ԳԱԼԱՍ» ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Այսօր, շաբաթշաբթի, մարտի 9-ին 61-րդ և վերջին անգամ կը ներկայացնէ Ուզէիր-բէգ Հաջիբէգովի յայտնի

ԱՍԻԱԿԱՆ ՈՒՐԱԽ ՕՊԵՐԵՏ

Արլին Մաղ Ալան

4 գործ., Քարգմ. Ս. Կարապետեանի։

Արեւելեան երաժշտախումբ Քարգմանչի դեկավարութեամբ։

Սկիզբը 8½ ժամին երեկոյեան։

Գուսանը կիրակի մեկնում է Երևան և այստեղ կը լինի ապրիլի կիսից։

Ամսոյս 11-ի համար յայտարարուած «ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ-ԱԼԱՆԸ» — մերը չէ — ինչպէս և այսուհետև յայտարարուած ուրիշ պիէսներ։

Խմբի լիազօրներ՝

Ղազարեան, Կարապետեան

283 1—1 Ե. Փիրումեան

„ՔՍԱԿ"

(ՏՈՊՐԱԿ)

Զատկական ընծայ Կովկաս. զօրաբանակի զինուորներին

Կովկասեան զօրաբանակի Գլխաւոր Հրամանատարի Օգոստափառ Ամուսին ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ Մեծ Իշխանուհի ԱՆԱՍՏԱՍԻԱ ՆԻԿՈԼԱՅԵՎՆԱ Իր վրայ է առել Կովկասեան զօրաբանակի զինուորներին զատկական ընծաներ՝ «քսակներ» հաւաքելու և ուղարկելու հոգը։

Կովկասի ազգաբնակութիւնը, որ սիրում է իր զօրքին և հպարտացած է նրա փառահեղ յաջողութիւններով, հրաւիրւում է մուծել իր լումայն այդ բարի գործի կազմակերպման համար։

Քրիստոսի Յարութեան պայծառ օրը մեր հերոս զինուորները չափազանց ուրախ կը լինեն ստանալով ողջոյն հայրենիքից՝ ի նշան ժողովրդական սիրոյ առ նրանց և ի նշան հոգացողութեան առ նրանց կարիքները։

Նուիրաբերութեան քանակը Թող չամաչեցնէ ոչ ոքի։ Իւրաքանչիւր ամենափոքր լումայ կընդունուի խորին շնորհակալութեամբ։

Նուիրաբերել կարելի է՝ աղլուխ, մատիտ, պոստային և ծխախոտի Թուղթ, ծխախոտ, լուցկի և բաղցրաւենիք։

Այն անձերին, որոնք կը կամենան պատրաստի «քսակներ» նուիրաբերել, խնդրւում է, որպէս զի տարբերութիւն չլինի քսակների չափի մէջ, դնել նրանց մէջ աղլուխ, մատիտ, 5 թերթ նամակի Թուղթ, 5 ծրար, ¼ ֆ. ծխախոտ, 2 թերթ ծխախոտի Թուղթ, 1 արկղիկ լուցկի և ¼ ֆ. լեղենեց։

Բոլոր նուիրաբերութիւնները, ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ Մեծ Իշխանուհի ԱՆԱՍՏԱՍԻԱ ՆԻԿՈԼԱՅԵՎՆԱՅԻ յանձնարարութեամբ, ընդունւում են ամեն օր ցերեկւայ ժամը 2-ից մինչև ժամը 4-ը գնդապետ լեյտենանտ բարոն Ստալի մօտ (Երմոլովսկի 9), և նոյն հասցէով կարելի է ուղարկել պոստով։

ԶԴ. 1—1

ՀՈԼԱՆԴԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Մի փոքր ազգ է Հոլանդիան, որ ի շարս եւրոպական միւս փոքր ազգերի, յայտնւում է իր միտքը Հայաստանի և վերջին կոտորածների վերաբերմամբ։ Թէև Հոլանդիան ունի մօտ 7½ միլիոն բնակչութիւն, բայց նա Եւրոպայի ամենազաւս, բարգաւաճ և երջանիկ երկրներից մէկն է։ Պատերազմի սկզբնաւորութիւնից ի վեր, նրա քաղաքական դրութիւնը գտնւում է կախուած գերմանական լեգէոնների կամայականութիւնից։ Բելգիական ծովափերի գրաւելուց ի վեր Հոլանդիան բացի ծովային ճանապարհից, կզգիացած է ցամաքային Եւրոպայից գերմանական զինուորական շղթայով։ Նա այս րոպէիս զէնքի տակ ունի մօտ քառորդ միլիոնանոց մի կազմ բանակ, որ անդուլ անդադար հսկում է իր հողային սահմանների և քաղաքական չեզոքութեան պահպանման։

Ցեղագրական և կուլտուրական տեսակէտներից հոլանդացիք շատ մօտ են գերմանացիներին. էլ աւելի մօտ են տնտեսական յարաբերութիւններով և դրացիական համակրութիւններով։ Անգլիայի կողմից Գերմանիայի դէմ հրատարակւած բլոկատի հետեւանքով հոլանդացիք որպէս չեզոքներ ներածում են մեծ քանակութեամբ արգելւած նիւթեր և թանգ գներով վաճառում գերմանացիներին։ 1915 տարւայ ընթացքում նրանք Գերմանիայի հետ արել են առնախը՝ թաց չափերով շահաւոր վաճառականութիւն և շահել են շատ փող։ Այժմ այս հանգամանքների լոյսի տակ պէտք է նկատել հոլանդական մամուլի արտայայտութիւնները՝ հանդէպ կոտորածների և Հայաստանի ապագային։

Ամստերդամի «Telegraf» օրաթերթը Հայաստանի ապագան քննում է առանց սանտիմենտալիզմի կամ յոռետեսութեան, այլ զուտ առարկութեան տեսակէտից։ Կոտորածի մանրամասները հաղորդելուց յետոյ թերթը ասում է, որ բոլոր մեծ պետութիւններն էլ աւելի կամ պակաս չափով պատասխանատու են ներկայ եղեռնի համար և իբրև ապացոյց իր ասածին նա յիշում է 1896-ի օգոստոսեան կոտորածը Գոլսում՝ երբ զբօսնող դիւանագէտների աչքերի առջև Աբդիւլ-Համիդը հեղնում էր քրիստոնեայ Եւրոպայի ապիկարութիւնը։

Նկատի առնելով հայկական հարցի հնարաւոր լուծումը, թերթը ասում է, որ պատերազմից յետոյ գումարուելիք եւրոպական կոնֆերանսը զուցէ Ռուսաստանին տայ Հայաստանի Թիւրքական նահանգները կուլտուրական ինքնավարութեան որոշ երաշխաւորութիւններով։ Այդպիսի մի լուծման նպատակայարմարութիւնը պէտք է ոռնել [illegible] սկզբներից մեծ պետութիւնների իմպերիալիստական քաղաքականութեան արդիւնքների մէջ։ Այն օրից, որ Անգլիան տիրել է Հնդկաստանին, ասում է թերթը, թէև նա համաձայն իր պետական աշխարհայեացքին՝ հնդիկներին տուել է լայն չափով ազատութիւններ, սակայն հնդկական հին քաղաքակրթութիւնը, զուցէ իր ատաւիստական ձգտումների հետեւանքով արդէն կանգնում է տիրող քաղաքակրթութեան հեղեղի մէջ։ Զուցէ հնդկական յաջորդ սերունդները էլ չարտադրեն մի Ռաբինդրանադ Թագոր, որովհետև օրէցօր այնչափ ծաւալւում է անգլիական կրթական դրութիւնը *)։ Ռուսաստանի այլատարբ ազգութիւնների փորձառութեան վրայ հիմնւելով, թերթը եզրակացնում է, որ միատարբ մեծ ազգութիւնները իրենց մանկական երևակայութեան շրջանը անցնելուց յետոյ առ հասարակ ընդունակ են դառնալ արտադրելու միջակութիւններ։ Մեծ պետութիւնները հարկադրելով իրենց կուլտուրան փոքրիկ ցեղերին, տափակացնում և սպանում են վերջինների հոգեկան-ստեղծագործական հնարաւորութիւնները, որոնք այլապէս զարգանալով, ազատ ու անկաշկանդ ուղիներով և քաղաքական ինքնուրոյն գոյութեամբ, կարող են իրենց ազգային-անհատական հանճարով հարստացնել աշխարհի գեղարուեստն ու գիտական գանձերը։

Ի վերջոյ «Telegraf»-ի խմբագիրը հիմնւելով ցեղային միաւորների զանազան և սրամիտ ֆաշալ առաւելութիւնների վրայ, յոյս է յայտնում, որ ապագայ վերածողովը ի նկատի կառնէ նախ հայերի «ազատութեան իրաւունքները» և ապա նրանց դարաւոր կուլտուրական կեանքի գոյութիւնը։

—

«Nieuwe Rottêrdamsche Courant» յայտնի գերմանատեաց օրաթերթը բաղդատում է բելգիացիների և հայերի կրած հալածանքները և հայերին գտնում է շատ աւելի ողբերգական այն պատճառով, որ հայերը այս անգամ զոհւել են թիւրքական գազանութիւններին և գերմանական «Realpolitik»-ի կրկնակի պատուհասներին։

Թերթը մէջ է բերում «Neue Freie Presse»-ի (Վիեննայի հրէական օրգան) և «Pester Lloyd»-ի (Բուդապեշտ) յարձակումները «հայ ազատամարտների՝ թիւրք անպաշտպան ժողովրդի հանդէպ ցոյց տուած անզգութիւնների» վրայ։ Հոլանդական օրգանը ասում է. «Բելգիայի մէջ անմեղ կանանց և երեխաների հանդէպ իրենց հակամարդկային ոճիրներն արդարացնելու համար գերմանացիները նրանց ամբաստանեցին որպէս գերմանական զօրքերի վրայ զէնք բացողներ։ Տակտիկան թուում է լինել նոյնը նաև թիւրքերի համար. սրանք էլ «Neue Freie Presse»-ի բերնով ասում են, որ հայերի հանդէպ իրենք դիմել են զսպողական միջոցների՝ պահպանելու համար իրենց զինուորական շարժումների ազատութիւնը։ Երբէք երկու դաշնակիցներ հոգեկան այնչափ կատարեալ համերաշխութեան մէջ չէին գտնւել, որչափ Բելգիոնը և Գոլիսը ներկայումս»։

«Wragen des Tidjs» ամսագիրը իր դեկտեմբերի համարում հրատարակել է «Քրիստոնէութիւն և պատերազմ» վերնագրով մի յօդուած։

Գրողը վերցնում է քրիստոնեայ երկու մեծ ազգերը—Անգլիա և Գերմանիա և հաշւում է, որ ներկայ պատերազմի հանգամանքները ոչ մի կերպով չեն հրապուրի հեթանոսներին լաւ համարում կազմելու քրիստոնէութեան մասին։ Իւրաքանչիւր ազգ աղօթում է Աստծուն, խնդրելով յաղթութիւն և միմիայն իր դատը համարում է արդար։ — Ամենատարօրինակ բանն այն է, որ գերմանները առարկում էին հեթանոս ճապոնացիների մասնակցութեան ընդդէմ քրիստոնեայ սպիտակ ազգերի. մինչդեռ գերմանները իրենք են գործածում հեթանոս թիւրքերին կոտորելու համար հայ անմեղ քրիստոնեաներին։

Այստեղ թերթը յիշում է լորդ Բրայսի ճառերը լորդերի պալատում և Ուիլիամսի ճառը՝ համայնքների պալատում, ու տալիս է որոշ թեր։

... «Մի պէտք է պահանջել հաշիւը Ռէյմսի քանդուած տաճարի, Ֆլանդրիայի գիւղերում անդամատուած քաղաքացիների և Հայաստանի հովիտներում կոտորուած հայ կանանց ու երեխաների արեանց։ Պատասխանը տալիս է ինքը յօդուածագիրը։ Նա ասում է, որ երբ դադարի զէնքերի շաչաչիւնը և քրիստոնեայ աշխարհը ազատւի մարդակուլ պատերազմի մղձաւանջից, այն ժամանակ արիւնով ցոլուած մարդկային ցեղը արժէքներ կը դատի նոր թարմութեամբ և այլասիրական ոգով։ Իսկ մինչև այդ՝ պէտք է սպասել մի նոր Վաթերլոյի՝ Գերմանիայի համար։

Արշակ Սաֆրաստեան

„ՀՈՐԻԶՈՆԻ" ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻՑ

Կարին, 26 փետրուարի

Ազատուած կարնեցիները գտնւում են Մոսուլի, Հալէպի, Սուրուջի և Ուրֆայի շրջաններում։ Թարբերդի և Մարզուանի ամերիկեան հաստատութիւնների մէջ կան մի քանի տասնեակ ազատուածներ։ Բրդերի և թիւրքերի մօտ գտնւում են տասնեակ հազարաւոր հայ աղջիկներ։ Բիթլիսը և Մուշը գրաւելուց յետոյ տասնեակ հազարաւոր քրդեր հայ աղջիկներով անցել են Ալաշգերտ։ Քանի ուշ չէ, պէտք է ազատել նրանց...

Տ. Դաւիթ.

«ԴԷՊԻ ԵՐԿԻՐ»

Նաւի վրայ, 1 մարտի

Գնում ենք... գնում ենք կորաքամակ, զլխակոկ, խորշոմած ճակատով, աղօտ հայեացքներս յառած մշուշապատ հորիզոններէ այն կողմը, դէպի զուլումի աշխարհը, թափանցելու, զգալու հմայր այս ահաւոր եղեռնը, որ կատարւել է այնտեղ...

Վարագոյրը բացւել է արդէն, ouverture-ը շատ է տխուր, մելամաղձոտ, յուսահատ. երգումը լախտի հարւածը ուաւ մեր մէջքերուն. ու Բիզէից, Տրապիզոնի այդ առաջին կայարանից սարսեցնող լուրերը գալիս են հասալիս... Թէև գնում ենք վրէժի, ցասումի ճիչը սեղմած մեր կոկորդներում, գնում ենք ոչ թէ ճչալու մեր ահաւոր յուզումի ու ընդվզումի կանչը մեր դահիճներուն երեսին, այլ խօսելու, բանակցելու ի սէր մեր փոքրիկ որբերու... Օ՜ ահաւոր ու դժբաղդ իրականութիւն, սա մեր ամենազարհուրելի ու ամենավերջին պատուհասն է... Սեղմենք մեր ատամները, մեր իսկ եղունգներով ճանկոտենք մեր միսերը, արիւնոտենք, ցամաքացնենք մեր արտասուքը, մեռցնենք ամեն զգացում... «այդպէս պէտք է անել...»

Ի՜նչ ահաւոր, չլուսած, անբնական յելի ձեւով պէտք է պատժուին մեր գերագոյն դահիճները...

Գնում ենք սառը դէմքով ու անէծքը շրթներիս...

Ս. Տ.

*) Մէջբ հոլանդացի խմբագիրը ուզում է ասել, որ ռուսական զրկանութիւնն էլ յաջորդ սերունդներին չի ունենայ մի Նալբանդեան կամ Գասկանեան։ Ա. Ս.

digitised by A.R.A.R.@

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Թիֆլիս, 9 մարտի

ՆԵՄԵԶԻԴԸ

Օսմանեան զահաժառանգի սպանութեան պարագաները կամաց-կամաց պարզւում են եւրոպական մամուլի մէջ։ Այժմ էլ յամառ լուր է շրջում, թէ Էնւէր-փաշան էլ սպանուած է։ Մի քանի անգամ ծանուցուեց և հերքուեցնա, երկի վերջին հաստատւում էր Աթէնքից եկող մի հեռագրով։

Սկսել է արդեօք հայութեան դահիճների մէջ իրարասպանման գործողութիւնը, որ տագնապի վայրկեաններում միշտ էլ միակ ու անխուսափելի ելքն է եղել առեղծուածների ու արհաւիրքների մշտադալար կենտրոն—Ստամբուլում։

Երկար ժամանակ չէինք հաւատում Եուսուֆ-Իզեդդինի մահուանն շշուկներին։ Այսօր նա արդէն իրողութիւն է։ Եւ պարիսեան ու ամերիկեան թերթերը անում են ուշագրաւ յայտնութիւններ այդ խորհրդաւոր մահուան մասին։ Կատարել է մէկն ևս այն սովորական ողբերգութիւններից, որոնք վաղուց ի վեր նուիրագործուած են օսմանեան բարձր շրջաններում և որոնց դժբախտ զոհերից են Արգիւլ Ազիզ, սուլթան Մուրադ և նոյնիսկ ինքը այժմեան խալիֆը, սուլթան Ռէշադ, որ տասնեակ տարիներ նոյն պալատական հալածանքներին ենթարկուած, կորցրել է իսպառ բանական մարդու կերպարանքը և թափառում է այսօր իր մահահոտ ապարանքներում, որպէս մի տանջուած ուրուական...

Երիտասարդները ու Ստամբուլը հանդիսաւոր թաղում սարքեցին Եուսուֆ-Իզեդդին զահաժառանգին։ Դիպլոմատիական դէմքեր, մինիստրներ, դիպլոմատական ու պալատական ներկայացուցիչներ, Սադրազամ, Շէյխ-ուլ-Իսլամ և ամենից վերջը... ինքը Կայէնը—Էնւէր-փաշան։ Նա էլ գնաց հանդիսաւոր թափօրի հետ մինչև սուլթան Մահմուդի հոյդաժամը և այնտեղ իր բաժին յարգանքը մատուցեց այն մարդուն, որին հենց ինքն էր ճամբել դէպի գերեզման։

Ինչու սպանեցին զահաժառանգին... Իրազեկ Աթէնքը տալիս է մեզ պարզ, աներկբայ բացատրութիւնը. «Սպանուածը ոխերիմ հակառակորդ էր Էնւէր-Թալաաթեան ազգագաւ խմբակի և գահ բարձրանալուց պիտի ոչնչացնէր այն... Պատրաստւում էր մի շարժում Երիդրգի շուրջը ընդդէմ Էնւէրի ու գերմանական հեգեմոնիայի, որոնք առաջնորդեցին Թիւրքիան դէպի կորուստ։ Փոխրիկ Նապոլեօնը շտապեց կանխել փոթորիկը և խողխողել ուեց ըմբոստ զահաժառանգին»...

Այժմ հեռագիրը պնդում է յամառօրէն, թէ ինքը դահիճն էլ սպանուած է։ Եթէ այսօր ստոյգ չէ լուրը, վաղը նա կը լինի իրականութիւն։ Տագնապը օրաւուր խտանում է Բոսֆորի կապուտակ երկնքի տակ, հնչում է ժամը կիսալուսնի գահավիժման, և զոյգ Ներօնները շշմած, խելակորոյս, նայում են իրենց շուրջը, ուղղում են աղերսագին հայեացքները դէպի տեսօնեան զաշնակիցը, որ սակայն շուտով կը լքէ նրանց, մատնելով ամբողջ կայսրութիւնը ի սատ ճակատագրի։ Նեմեզիդայի վրիժառու բազուկը վաղ թէ ուշ կիջնէ Ստամբուլի վրայ և հայկական ծով արիւնը կը գտնէ իր արդար ու անխուսափելի հատուցումը մեր դահիճների իրարասպանման մէջ...

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՊԵՏ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾ.)

ԳԵՐ. ՀՐԱՄԱԴՈՒՅՐԻ ԾՈՒԼԻԹ

7 մարտի

Արեւմտեան ճակատ.—Կանգեր լճի շրջանում գերմանացիների մի խումբ, որ փորձում էր մոտենալ մեր դիրքերին, ցրիւ տուեց կրակով։ Դէնիսկի շրջանի հարաւային կողմը ճակատի մի քանի մասերում սկսել են եռուն թնդանոթամարտեր և հետեւակային կռիւներ։ Թշնամու յարձակումները Դրիսուեատի լճի հարաւային կողմը յետ են մղուած մեր կրակով։ Տուերեչ աւանի արեւելեան շրջանում մենք կուռով գրաւեցինք Վէլիկոյէ Սելօն։ Նոյն աւանի հարաւային շրջանում թշնամու յարձակումները յետ մղելիս մենք խլեցինք 2 գնդացիր։ Նարոչ և Վիշնեվսկոյէ լճերի միջև մեր զօրքերը կուից յետոյ գրաւեցին Զենապոչ գիւղը և թշնամու խրամատների մի մասը։ Օստրովլեանի գիւղի մօտ։ Գալիցիայում Դնեստրի վրայ մեր զօրամասերը եռանդուն հարւածով և արիւրերիայի աջակցութեամբ տիրեցին թշնամու խրամատներին և նախակամրջի ամրութեանը Միխալչէ գիւղի արեւելեան կողմը։

Կովկասեան ճակատ.—Ծովամերձ ճակատում թիւրքերը զանազան տեղերում փորձեր արին առաջ անցնելու, բայց այդ բոլոր փորձերն էլ դադարեցուցին մեր կրակով ցամաքից և ծովից։ Շարունակելով հետապնդել թշնամուն, մեր զօրամասերը նորից գերի վերցրին թիւրքական մի քանի սպայ և աւելի քան 150 սակաւ և խլեցին գնդացիրներ։

ՁԵՐՄԱՆԱՑԻՆԵՐԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ, 7 մարտի.— Գալիս ստացած տեղեկութիւնների համաձայն, երկու հայ, որոնք մեղադրւում են եղել հայ յեղափոխական կոմիտէին պատկանելուն, նմանապէս և ռուսերեն պահելուն համար, և մի բրուսացի երրորդ հայ, որն իրը թէ շարժում է եղել կազմակերպած կառավարութեան դէմ և լրտեսում է եղել Անգլիայի օգտին, Գոլսում զինուական դատաստանի վճռով մահապատժի էին դատապարտուած և մարտի 2-ին կախուած են զինուորական մինիստրութեան շէնքի առջև, որտեղ նրանց դիակները ցուցադրուած են եղել ամբողջ օրը։

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ, 7 մարտի.—Գոլսից հաղորդում են, որ այնտեղ է վերադարձել բազմամարդ շքախմբով Էնւէր-փաշան Սիրիայում, Պալեստինում և Արաբիայում կատարած ճանապարհորդութիւնից։ Նա դիտել է զինուորական երկաթուղիներն ու խճուղիները, որոնք վերջերս կառուցուած են թիւրքական զօրքեր և զինուորական աւտոմոբիլներ փոխադրելու համար։

ԼՈՆԴՈՆ, 6 մարտի.—Պաշտօնապէս հաղորդւում է, որ Ուէլսի պրինցը ժամանել է Եգիպտոս։ Նա նշանակւում է իբրև շտաբ-կապիտան պաշտօնավարելու Միջերկրական ծովի էքսպեդիցիոն կորպուսի գլխաւոր հրամանատարի շտաբին կից։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՌԱԶՄԱԲԵՄ

ՊԱՐԻԶ, 6 մարտի.— Երեկոյեան հաղորդագրութիւն։ Ռէյմսից դէպի հիւսիս մեր արտիլերիան աւերիչ կրակով ռմբակոծում էր Լիւնեվիլի և Գոտի ազարակի մօտ գտնւած թշնամու խրամատները։ Վիլ-օ-Բուայի շրջանում նկատւում էր մեր մարտկոցների ուժեղ գործունէութիւն։ Վերդենից դէպի հիւսիս շրջանում ռմբակոծութիւնը ցերեկւայ ընթացքում նրկատելիօրէն թուլացաւ։ Թշնամին յարձակման փորձեր չարեց։ Սեն-Միելից դէպի հիւսիս-արեւելք մեր ծանր արտիլերիան ռմբակոծում էր թշնամու կենտրոնների պահեստները Վարւինում։ Մնացած ճակատի վրայ էական ոչինչ չպատահեց։

ՊԱՐԻԶ, 6 մարտի.— Շարունակւում է երրորդ ճակատամարտը Վերդենի մօտ, գերմանացիների տենդոտ գրոհներով Մասսի աջ ափի վրայ։ Մեր դիմադրութեան ամրոպային կրակը ջախջախեց թշնամու երրորդ յարձակումը, որ նա շարաթ օրն ուղղեց Վօ-Դամլու ճակատի դէմ, որը նախապէս երկու անգամ, հինգշաբթի և շաբաթ փորձել էր գրաւել՝ ծանր կորուստներ կրելով։ Ուրեմն գերմանացիների յարձակումը չկարողացաւ զարգանալ և նրանց հետեւակազօրքը հնարաւորութիւն չունեցաւ դուրս գալու խրամատներից։ Ներկայումս գերմանացիների գրոհները չեն ներկայացնում յարձակւող հոծ զօրամասերի անընդհատ խոյանք, ինչպէս էր առաջին ճակատամարտի շրջանում։ Գերմանական հաղորդագրութիւնը ներկայացնում է իբր յաղթական պաշտպանողական գործողութիւններ՝ չպրոշուած մի քանի գրոհները, սակայն այդ դէպքում, երբ 28-օրւայ կուից յետոյ գերմ. զահաժառանգի բանակի դերն իջել է յարձակումները վանելու աստիճանին, ակներև է, որ վերջնական յաղթանակի մասին գերմանացիների յոյսերը բոլորովին չքացել են։

ԲՈՒԼԳԱՐԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՍՈՂՈՒՆ, 6 մարտի.—Դեկտեմբի շրջանում կողմերի միջև մի քանի անգամ փոխադարձ թնդանոթաձգութիւն եղաւ, որը կորուստներ չպատճառեց ֆրանսիացիներին։ Գերմանական մի քանի օդանաւեր փորձեցին թռչել դաշնակիցների բանակատեղի վրայ, բայց թնդանոթներից նրանց դէմ բացուած կրակը ի փախուստ դարձրեց նրանց։ Դաշնակիցները անընդհատ ռազմամթերքի ահագին պաշարներ են ափ հանում։

Նախանցեալ օրը բոլգարական կոմիտաջիների մի մեծ չետա անցաւ սահմանը և դիմեց դէպի Դեմիր-Հիսար։ Նրան հետապնդելու համար ուղարկւեց ժանդարմների մի զօրախումբ, որը ընդհարում ունեցաւ կոմիտաջիների հետ Սերեսի և Դեմիր-Հիսարի միջև։ Երկու չետնիկ սպանուած են, մնացածները փախան։ Բոլգար զասալիք զինուորները հաղորդում են, որ գերմանո-բոլգարական զօրքերը ամրացնում են Դոյրանի և Դեգէլիի սահմանը։ Վերջերս բոլգարական խոշոր ոյժեր ճանապարհւել են անյայտ ուղղութեամբ. նրանց տեղ բերուած են գերմանական պահեստի զօրքեր։

ՕԴԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆԴՈՆ, 6 մարտ.—Զինուորական մինիստրութիւնը հաղորդում է. Այսօր գերմանական 4 հիդրօպլաններ երեւացին արեւելեան կենտի վրայ։ Սկզբից երկու հատ երեւացին Դուվրի վերեւը, 5000 - 6000 ոտք բարձրութեան վրայ։ Յետոյ 2 ժամին դրանցից մէկը 6 ռումբ ձգեց քաղաքի նաւահանգստի վրայ, յետոյ Քոալ հիւսիս-արեւմտեան ուղղութեամբ՝ ռումբ ձգելով նաև քաղաքի վրայ։ Երկրորդը Քոալ Դուվրի վրայից, երեւաց Դիլի վերև ժամի 2—13 րոպէին և յիշւած վայրերի վրայ մի քանի ռումբ ձգեց։ Երկու աէրօպլան երեւացին Ռամս գետի վրայ ժամի 2—10 րոպէին և ռումբեր ձգեցին քաղաքի վրայ։ Յետոյ նրանցից մէկն ուղղւեց դէպի արեւմուտք, միւսը դէպի հիւսիս՝ հետապնդելով անգլիացի օդաչուների կողմից։ Ստացուած տեղեկութիւնների համաձայն, մի ռումբ ձգւեց Մարգատի վրայ։ Վերջին աէրօպլանն երեւաց ժամի 2—10 րոպէին Վեստգետի վրայ, ուր մի քանի օդաչուներ սկսան հետապնդումը։ Ռումբեր չձգեցին։ Ստացած տեղեկութիւնների համաձայն, թնդանոթների թիւը հետեւեալն է. սպանուած են 3 տղամարդ, մի կին, 5 երեխայ. վիրաւորուած են 17 տղամարդ, 5 կին, 9 երեխայ։ Ընդամենը ձգուած է 48 ռումբ։ Դրանցից մէկն ընկաւ Նեմոգետի կանոնական հիւանդանոցի վրայ՝ աւերումներ պատճառելով։ Մարդկանց դժբախտութիւն չպատահեց։ Գերմանացի օդաչուները թնդանոթ հասցրին մի քանի շէնքերի, քանդուած են մի քանի տներ։ Օդանաւային խմբի գլխաւոր Բոնը մի-նստարան աէրոպլանի վրայ հետապնդեց գերմանական մի հիդրօպլանի՝ եղերքից 30 մղոն տարածութեան վրայ։ յետոյ, քառորդ ժամ տեւող կուից յետոյ, ստիպեց գերմանական ապպարատին ցած իջնել։ Երեւաց, որ վերջինս թնդանոթած է։ օդաչուն ու դիտողը սպանուած են։

ԲՈՒԼԳԱՐԻԱ

ԲՈՒԽԱՐԵՍՏ, 6 մարտ.—Սոֆիայից հաղորդում են. Մարտի 2-ին Սոֆիայի զինուորական դատարանը սկսեց քննել, այսպէս կոչւած Ռուսաստանի ի նպաստ լրտեսութեան գործը։ Մեղադրւածներին պաշտպանում են ամենայայտնի փաստաբաններ, դրանց թւում են նախկին մինիստրներ Դանեւը, Լիւդսկանովը, Աբրաշեւը, կուսակցութեան լիդեր Թոդորովը, նախկին պրիմիէր-մինիստր Մալինովը, պրոֆեսոր Մոլովը, նոյնպէս ստամբուլովեան պատգամաւոր Կուրչեւը։ Մեղադրական ակտը գլխաւորապէս հիմնւում է մեղադրւած Սելեանովի մի նամակի վրայ՝ ուղղւած մեղադրեալ Զելենոգորովին։ Անցած տարւայ մայիսին գրած նամակում, Սելեանովը առաջարկում է Զելենոգորովին աշխարհագրական քարտէզի վրայ ցոյց տալ Սև-ծովի ափի այն մասերը, որտեղ գտնւում են թիւրքական ամրութիւններն ու մարտկոցները, նոյնպէս հրաւիրում է Զելենոգորովին տեսակցութեան գալ Սոֆիա։ Նամակում յիշում է նաև մեղադրեալ Գրուտկինի մասին։ Այդ նամակի հիման վրայ բոլգարական իշխանութիւնները քննութիւն կատարեցին նրա հեղինակների վրայ և մեղադրեցին նրանց, որ նրանք մտադրութիւն ունին լրտեսական հետախուզութիւն կատարել՝ Սև-ծովում թիւրքերի և բոլգարների գործունէութեան վրայ։ Գլխաւոր մեղադրեալներն են Զելենոգորովն ու Սելեանովը։ Սպիսարեանովը մեղադրւում է լրտեսութիւն կազմակերպելու մէջ, որի համար մասնաւորապէս մեկնել էր Գոլիս։ Գրուտնիկն ու Զելենոգորովը մեղադրւում են նրանում, որ նրանք գործակալներն էին այդ կազմակերպութեան, իսկ ծուեանիկովը՝ նրա միջնորդը։ Գլխաւոր մեղադրեալ Զելենոգորովը հրաժարւած փոխ-գնդապետ է, նախկին օգնականը Սոֆիայի քաղաքագլխի։ Հարցաքննութեան ժամանակ Զելենոգորովը յայտարարեց. «Զինուորական գործակալ Եակովլեւն ի պատիւ ես պէտք է ասեմ, որ նա երբէք չէր փորձում որև է տեղեկութիւն ստանալ Բոլգարիայի մասին։ Զելենոգորովը այն ցուցմունքը տւեց, որ Եակովլեւի հետ նրա յարաբերութիւնները բացառապէս բարեկամական բնոյթ էին կրում։ Զելենոգորովը բողոքեց այն տանջանքների դէմ, որ ենթարկւեց նա իր բանտարկութեան ժամանակ, որպէսզի ճշմարտութեան հակառակ ցուցմունքներ ստանան իրենից։ Սելեանովն իրեն մեղաւոր չճանաչեց և յայտարարեց, որ իր տեսակցութիւնը Սոֆիայում Գրուտկինի հետ նպատակ ունէր ուժանակային դաւադրութիւն սարքել Գոլսում։ Պատասխանելով այն հարցումին, թէ ինչ շարժառիթներ մղեցին նրան Բոլգարիայի դաշնակից Թիւրքիայի դէմ գործելու, Սելեանովը պատասխանեց, որ նա երբէք չէր կարող ենթադրել, որ Բոլգարիան երբեւէ դաշնակից կը դառնայ Թիւրքիայի, և որ դրա հետեւանքով նա իր գործունէութիւնն անբարոյական չէ համարում։ «Դուք կարող էք դատապարտել ինձ, ասաց մեղադրեալը, բայց իմ հայրենասիրութիւնը չի տուժում դրանից»։ Գրուտնիկը պնդեց իր անմեղութեան վրայ և ժխտեց լրտեսութեան մեղադրանքը Բոլգարիայի դէմ, յայտարարելով, որ գործը վերաբերում է Թիւրքիային։ Գոլսում ուժանակային պատրաստութեան առթիւ նա յայտարարեց, որ նա նախաձեռնողն էր և այդ դաւադրութեան նպատակն էր պայթեցնել Ստամբոլը Ղալաթիայի հետ միացնող կամուրջը։ Դատավարութիւնը կը շարունակւի մի քանի օր և շահագրգռութիւն է առաջացնում քաղաքական շրջաններում և երկրի հասարակական կարծիքի մէջ, որ ենթադրում է, թէ ամբողջ դատավարութիւնը ցուցադրւում է կառավարութեան կողմից և ոչինչ ընդհանուր կապ չունի բոլգարական գործերի հետ՝ վերաբերւելով բացառապէս Թիւրքիային։

ԾՈՎԻ ՎՐԱՑ

ՊԱՐԻԶ, 6 մարտի. — Պաշտօնապէս հաղորդւում է, որ նաւաբաժնի ակադեմիք «Լօրենոդենը» մարտի 5-ի առաւօտեան Ադրիատիկ ծովում ընկղմւած է թշնամու սուզանաւի կողմից։ Ընկղմւեցան 3 սպայ, որոնց թւում ակադեմիքի հրամանատարն ու նրա օգնականը, և 44 նաւաստի. 2 սպայ և 34 նաւաստի վերցուած են ֆրանսիական ակադեմիքի կողմից, որ ընկերակցում էր «Լորենոդենին»։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

ՀՌՈՄ, 6 մարտ.— Պատգամաւորական պալատում քաղաքական ու անտեսական հարցերի վիճաբանութիւնների վերջանալուն՝ ռեֆորմիստները, արմատականները, հանրապետականներն ու սահմանադիր-դեմոկրատները յայտարարեցին, որ պիտի քուէարկեն կառավարութեան ի նպաստ։ սոցիալիստները նախազգուշացրին, որ մինիստրութեան դէմ կը քուէարկեն։ Անուանական քուէարկութեան արդիւնքից երեւաց, որ 375 տուած էր կառավարութեան ի նպաստ, 50 քուէ նրա դէմ և 4 հոգի ձեռնպահ են մնացել։

ՊԵԿԻՆ, 6 մարտ.— Զինական տեղեկութիւնների համաձայն, կառավարական զօրքերը գրաւեցին Մենցզին։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐԻ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԻ ՕԳՏԻՆ

Շաբթիբեանի հասարակ հինգ ռուբլիանոց ալ'բոմի մի օրինակի համար ստացանք հարիւրական ռուբ.՝ Վ. Գոպովից, Մ. Գոպովից, Բ. Գորգոնոյ, Страх. Общества «Жизнь», յիսունական ռուբ.՝ Ե. Կոլոդցից, Գ. Թոխանից, քսանհինգական ռուբ.՝ Մանտեսեանցներից, Ե. Քիւչեանից, Ա. Շլթեանից, Ն. Ազարաբեանից, Գ. Շապոշնիկեանից, Ե. Զարխեանից, Գ. Պիտագորայ, Общ. «Россія», քսանական ռուբ.՝ Գ. Բախչիսարայցեանից, Գ. Կաստանայեանից, Скакового Общество, 15-ական ռ.՝ Կ. Աւթանդիլեանից, Ե. Բեշքաւեանից, 10-ական ռ. Ա. Ղազարեանից, Քամեշչիկեանից, Մարտիրոսեանից, Խասրէգեանից, Սերբերեանցներից, Խալդրիմեանից, Յովհաննիսեանից, Օղաբաշեանից, Գարոնեանից, Գալարեանից։

Մեր մօտի գումարը եղաւ այժմ — 8,840 ռ., որը պահւում է ընթացիկ հաշուով Նոր-Նախիջեան-Ռոստովի Փոխ. Վարկի ընկերութեան գրամանցում. համար 1898 (հինգ տոկ.)։

Գ. Չալխուշեան

ԳԱՂԹԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Բժ. Հ. Օհանջանեանի կազմած ցուցակով Քաղ. Միութիւնը ներկայումս Երեւանում ունի 400 մահճակալներով մի հիւանդանոց, բաղնիք, լւացարան, ախտահանական սենեակ, ախտահանական խումբ, կարանտին-ննդատուն կայանով։ Իզմիրում՝ հարիւր մահճակալով հիւանդանոց, բաղնիք, սանիտարա-բարանպաղրտային և պաուաստող խմբեր. Էջմիածնում՝ 400 մահճակով հիւանդանոց, ախտահանական խումբ, ախտահանական սենեակ, բաղնիք, լւացարան, հիւանդներ բերող թռուցիկ խումբ, սանիտարական պաշարակիրներ և ամբուլատորիա։ Երեւանեան նահանգի մբնացեալ գաղթավայրերում և գիւղերում ունի 235 մահճակալներով փոքրիկ հիւանդանոցներ, բաղնիքներ և բժշկա-սանիտարական ու ննդատուն կայաններ։

◆ Քաղ. Միութիւնը մի միայն Ալեքսանդրապոլում գաղթականների համար ունի 200 մահճակալով մի հիւանդանոց. իսկ Գանձակի նահանգում Միութեան հիւանդանոցների մահճակալների թիւը հասնում է 330-ի։ Թիֆլիսի և Բաթումի նահանգներում և Հիւսիսային Կովկասում փախստականների հիւանդանոցների մահճակալների թիւը 280 է։

◆ Քաղ. Միութիւնը գաղթականների համար Պարսկաստանում և Վանում ունի 335 մահճակալով հիւանդանոցներ, որոնք հիմնուած են Ուրմիայում, Խոյում, Դիլիժանում և Վանում։

◆ Գեներալ Թամամշեւը Բիթլիսի, Մուշի և Խնուսի գաղթականներին օգնութիւն հասցնելու գործը ամբողջապէս յանձնել է Քաղ. Միութեանը։

◆ Քաղ. Միութիւնը էջմիածնում է ուղարկում բժ. Ռիխարդ Վելիամսին, այնտեղի իր հիւանդանոցներում պաշտօնավարելու համար։

◆ Գ. Դէորգ Խատիսեան Քաղաքների Միութեան կողմից մեկնեց Դարբաքիրխ փախստականների վիճակին մօտից ծանօթանալու։ Նրան յանձնարարուած է նաև այցելել տիկ. Թայիբեանի որբանոց-ապաստարանը և ստուգել այն իրողութիւնները, որոնք մատնանշուած էին «Հորիզոնի» «Զգրաստի» վերնագրով յօդւածի մէջ։

ԼՐԱՏՈՒ

ԹԻՖԼԻՍ

Կովկասի Փոխարքան իր ամուսնու, իր եղբօր և իրենց ուղեկցող բոլոր բարձրաստիճան անձանց և զինուորականների հետ, կիրակի, մարտի 6-ին, Բաթումից վերադարձաւ Թիֆլիս։

◆ Երկրագործական մինիստրի և պարենաւորման գործի Կովկասեան գլխաւոր լիազօր կ. ի. Շաչկովսկին, որ ծառայութեան գործերով մեկնել էր Պետրոգրադ, մարտի 7-ին ժամանեց Թիֆլիս։

◆ Որովհետև ամառը մօտենում և այդ պատճառով էլ սուր-վաթակ հիւանդութիւնները կարող են նորից և մեծ չափերով տարածուել, դրա համար էլ քաղ. վարչութիւնը այժմ անից սկսել է խիստ միջոցներ ձեռնարկել։ Այդ առթիւ նա մի կոչ է հրատարակել, որի մէջ դիմելով ազգաբնակչութեանը, խնդրում է աշակցիրեն և կատարել հետեւեալ առողջապահական կանոնները. 1) Քաղ. սանիտարական հսկիչներին ցոյց տալ աշակցութիւն և անյետաձգելիօրէն կատարել նրանց պահանջները քաղաքի բարեկարգութեան և սանիտարական մասի վերաբերեալ։ 2) Տանտերերը պէտք է այժմեանից, նախօրօք ձեռնարկեն արմատական միջոցներ՝ բակերը միշտ մաքուր պահելու և հսկեն տների մաքրութեան վրայ։ 3) Աղբ ու աւելցուքը լցնել իրենց որոշած տեղերը և ամենևին չթափել ձորերում և կուր գետի ափերին, որովհետև այդ տեղերի կեղտոտութիւնը չափազանց դժուարացնում է թէ քաղաքի մաքրութեան և թէ փտութեան ու զարշահոտութեան բոյների ոչնչացման գործը։ 4) Ճաշարանների, արտակարների, թէյատների, զինեանների, բուանսարաների և բաղնիքի տերերը, պէտք է այժմ և եթ վերցնեն իրենց հաստատութիւնների սանիտարական պակասութիւնները և մինչև գայում ևս խիստ հսկողութիւն կատարեն նրանց մաքրութեան վրայ։ 5) Կնամարերները վաճառող առևտրականները պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն մաքրութեան, անխարդախութեան և մթերքների լաւ յատկութեան վրայ և խոյս տան կեղծիքից, որովհետև այդ բաների վրայ խիստ հսկողութիւն կատարւում և օրինազանցները ամենախիստ կերպով ենթարկւում են պատասխանատուութեան։ Քաղ. վարչութիւնը խնդրում է ազգաբնակչութեանը, որ սա ևս իր նկատած թէ բժշկա-սանիտարական և թէ կենսամթերքների օրինազանցութիւնները հաղորդէ հետեւեալ հասցէով. Медико-Санитарному бюро при Городской Управѣ, участково-думскимъ Санитарнымъ врачамъ и агентамъ Торгово-Хозяйственной Полиціи.

◆ Շաբաթ, մարտի 5-ին, ցերեկւայ ժամը մօտ 5-ին, ի նկատի ունենալով Ադելխանովի հիւանդութիւնը, իշխանութիւնը թոյլատրել է նրան իր տունը վերադառնալու և տնային խիստ բանտարկութեան ենթարկելու։ Նրա սենեակում թոյլատրւում է լինել իր կինը, տնային բժիշկը և մի աղախին։

◆ Կովկասեան ինտենդանտուրայի վարչութիւնը մեզ խնդրում է տպել, որ մարտի 10-ին կամ 11-ին Թիֆլիս կայարան կը գայ «Գնացք-թանգարան-ցուցահանդէս», որով կարելի է ծանօթանալ այն իրերի և առարկաների հետ, որոնք անհրաժեշտ են բանակի կարիքների համար. ժողովուրդը առարկաներ նուիրաբերելով՝ մեծ նպաստ կը բերի պետութեան ապահովութեան գործին։ Գնացքը մնում է կայարանում 2 օր և այցելուների համար բաց է առաւօտեան ժամը 9-ից մինչև երեկոյեան 5-ը. մուտքը ձրի է։

◆ Մարտի 5-ին, 6-ին և 7-ին, Նորպայեանից, Բուքայիսից և Սարիղամիշից եկան № № 9, 30 և 208 սանիտարական գնացքները լի վիրաւոր և հիւանդ զինուորներով, որոնց թւում 18 հիւանդ, 1 վիրաւոր սպաներ և 4 գերի ասկերներ. բոլոր ծանր հիւանդները և վիրաւորները թողնուած են Նաւթլուղի զինուորական հիւանդանոցի ամբոխնութեանը, իսկ մնացեալները փոխադրուած են հեռուներ։

◆ Քաղ. վարչութիւնը մի զեկուցում է պատրաստել, որ կամենում է ներկայացնել նահանգապետին, տեղական բանկերից մէկում 200,000 ռ. լրացուցիչ փոխառութիւն կնքելու քաղաքի ընթացիկ շրջանառութիւնը ուժեղացնելու համար։

◆ Նաւթլուղի զինուորական հիւանդանոցի կառավարիչը առաջարկութիւն է ստացել 230 հիւանդ և վիրաւոր թիւրք զինուորներ փոխադրել Գորիի նորակառոյց հիւանդանոցը։

◆ Քաղաքիս հաւատարմատարը, որ գեներալներ գնելու համար գնացել էր Բեսլան և Էսսենտուկի՝ հեռագրում է, որ ասեն ինչ պատրաստ է վագոններ էլ կան, բայց Տէրսկի շրջանի կառավարիչը թոյլ չի տալիս այդտեղերից դեռևս արտահանելու։ Այդ հեռագիրը Քաղ. վարչութիւնը յանձնել է պարենաւորման գործի գլխաւորի պաշտօնակատարին։ Դարբաքիրխայում և Ախալցխայում՝ քաղ. վարչութեան պատուէր ուած գներները այսօր տեղս կը հասնի և կարելիութիւնը կը ունենանք ինչպէս ընկերութիւնների միջոցով կը վաճառի ազգաբնակութեանը։

digitised by A.R.A.R.@

ԿԵԱՆՔԸ ԲՈԳԻՈՒՄ

Կեանքի բանգուրիւնը

Բագւի պարենաւորման կոմիտէն իր խորհրդակցութեան նիւթ դարձնելով Քանգութեան խնդիրը՝ անհրաժեշտ է համարում մացնել կենսական մթերքների նկատմամբ որոշ սակագին։

Ոմանք դէմ էին որոշ սակագին նշանակելուն, քանի որ, նրանց կարծիքով, սակագնի նշանակումը կարող է տխուր հետեւանքներ առաջ բերել— ու մաճառականները՝ կաշխատեն Բագցնել ապրանքը, սպասելով յարմար ժամանակի։ Նոր ապրանք չեն ստանայ, շուկան կը դատարկուի և այսպիսով առաջ կը գայ արհեստական սով։ Թէև այս միտքը որոշ ճշմարտութիւն է պարունակում իր մէջ, այնուամենայնիւ այսպիսի մի խառն վիճակում անյարմար է բացարձակ ազատութիւն տալ առեւտրականներին իրենց ապրանքի գինը կրկնակի ու եռակի բարձրացնելու։ Եւ համաձայն իր նիստի վերջին որոշման՝ պարենաւորման կոմիտէն ուղարկում է իր անդամներից Իլլիչկինին Հիւսիսային Կովկաս պարենաւորման մի շարք հարցեր պարզաբանելու համար։

Փետր. 23-ին գումայի նիստը մեծ մասամբ նուիրուած էր այդ խնդրին։ Քաղաքագլուխը զեկուցեց 14—16-ին քաղաքում պատահած զէպքերի մասին ուղղուած կենսական մթերքների Քանգութեան դէմ։ Նրա կարծիքով մթերքները Քանգացնում են հենց արդիւնաբերութեան վայրերում. այստեղ հիմնովին կուռել դրա դէմ հնարաւոր չէ։ Տաք վիճաբանութիւններ եղան այդ հարցի շուրջը և գուման որոշեց հոգ տանել ամեն հնարաւոր միջոցներով, որ քաղաքապետութիւնն ապահովուի կենսական մթերքներով։

Անհրաժեշտ է իրագործել հետեւեալ միջոցները.

1) Համաձայն 1915 թ-ի օգոստոսի 17-ի օրէնքի՝ քաղաքապետութեան համար յատուկ լիազօր նշանակել, որը զբաղուէր պարենաւորման և ազգաբնակութեան մէջ կենսական մթերքներ բաժանելու գործով։

2) Ցանկալի է պարենաւորման գործին մասնակից անել տեղական ազգաբնակութեան լայն խաւերին՝ կազմակերպելով Քաղային խորհուրդներ, որոնց նպատակը կը լինի աջակցել տեղական լիազօրին և միաժամանակ հսկել առեւտրի կանոնաւորութեան ու ապակուլեացիայի վրայ։

3) Ցանկալի է, որ Բագւի քաղաքապետութիւնն ստանար մեծ քանակութեամբ կենսական մթերքներ և վառելափայտ, որի համար ի միջի այլոց ցանկալի է Վլադիկաւկազի երկաթուղու գիծը հասցնել մինչ Բագու, իսկ մինչև այդ՝ Անդրկովկասեան երկաթուղին իր գծով բաց Թողնի—Բալաջարի կայարանից մինչև Բագու Վլադիկաւկազի երկաթուղու մթերքները, որ Անդրկովկասեան երկաթուղային վարչութիւնն իր տերիտորիայից յատուկ հողաժին յատկացնի Վլադիկաւկազի երկաթուղուն՝ մթերանոցներ և պահեստներ կառուցանելու համար։

4) Ի նկատի ունենալով, որ անհրաժեշտ է համարում մսի փոխարէն յաճախ ձկան գործածութիւնը, ցանկալի է, որ Կասպից ծովում չսահմանափակի ձուկ որսալու ժամանակը։

Այս և սրանց հետ միասին ուրիշ որոշումներ ի կատար ածելու համար գումայի իրաւասուներից մի քանի հոգի քաղաքապետի առաջնորդութեամբ յատուկ պատգամաւորութիւն գնաց Թիֆլիսի Փոխարքային ներկայանալու համար։

Ար. Մեհրաբեան

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԺՈՂՈՎ ՀԵՂԵՂՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Շուլաւեր, 1 մարտի

Փետրուարի 26-ին, համաձայն Նահանգական իշխանութեան գրութեան՝ Բորչալուի գաւառական վարչութեան մէջ, գաւառապետ Գաւրիլովի կոչով ժողովի էին հրաւիրուած հարկաբաժանութեան կոմիտէի անդամներ՝ հարկային տեսուչ Զաքարեան, միջնորդ հաշտարար իշխ. Զաւճաւաձէ, Մաքրօգուլու, անտառապետ Բագաբեան, գաւ. օղնական Ինելաշուիլի, գինուորագրատեսչի նախագահ Սվիմօնով և տաստեանի նախագահ Դալլաքեան։

Ժողովի նիւթը կազմում էին անցեալ 1915 թ. Օգսթոսի տեղի ունեցած հեղեղները, զեստերի անսովոր յորդանալը, որոնց աւերմունքի շնորհիւ Շուլաւէր գիւղը՝ 4—500,000 ռ., Իմիրհասան, Փախրալու, Աշկալա, Խոժորնի, Սիօն և շատ գիւղեր նոյնպէս հարիւր հազարների ջաս կրեցին։

Մանրամասնօրէն ծանօթանալով Գանձակի նահանգի համար ջրաբաշխութեան վարչութեան և Գանձակի հողաշինութեան վարչութեան կողմից կազմած բրոշիւրի հետ, ուր մանրամասնօրէն նկարագրած էր Կիզ-չայ և այլ զետերի հասցրած վնասները և այդ պատահարների պատճառները անտառների վերջերս անսովոր կտրելու, ոչընչացնելու մէջ, ուր տեղացող յորդ անձրեւները չմնալով ու սելաւ կազմելով աւերումներ են կատարում, որոշել էին. այն զետաբերանները, որ տարածելով ոչնչացնում են գիւղացու ամբողջ ստացուածքը, ամրացնել տեխնիկական միջոցներով, ապա խզատարգելել անտառների անսովոր կտրտելը և թոյլ չտալ կտրատած անտառներում արածացնելու ոչ ոչխարի հօտեր, ոչ տաւար և ոչ խոզեր։

Շուլաւէր գետի շրջակայքը նոյնպիսի զրութեան մէջ գտնուելով անտառների աւերումների կողմից, ժողովը եկաւ այն եզրակացութեան, որ անտառների ոչնչացումով պէտք է սպասել, որ նման հեղեղների շատ ենք պատահելու, ուստի որոշեց դիմելու ջրաբաշխութեան վարչութեան՝ ինժեներներ ուղարկել գիւղերը բոլոր վերը յիշած վայրերը և իր գործունէութիւնը տարածելու ի միջի այլոց և մեր շրջանի վրայ։

Ամբողջ երեք տարի ստացած լինելով նահանգական իշխանութիւնից Շուլաւէրում Բարեգործական Ընկերութեան ճիւղ բանալու վերաբերեալ որոշումը՝ հազիւ տեղացիները կարիք զգացին խոր անտարբերութիւնից անցնելու գործի։

Յիկին Վ. Միրաքեանի հրաւէրով ժողովարանի դահլիճում պ. Վահան Միրաքեանի նախագահութեամբ ժողով կազմուեց երկու սեռից ու ծանօթանալով կանոնադրութեան հետ, ներկայ եղող անդամները սիրալիր անդամագրուեցին և դրամները ներկայացրին։ Շատ շատերը, որ ներկայ չէին ժողովին, ցանկութիւն յայտնեցին իրենք ևս անդամագրուելու։ Ա. Դ.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԳՕՂՈՍ-ԲԻԼԻՄԱ (Ղազախի գաւ.).— Մեր գիւղը բաղկացած է մօտ 180 բնակչութիւնից, ապրում է անծայր թշուառութիւնների մէջ։ Պատերազմը 181 հոգի աշխատող ձեռք է խլել մեզանից։ Բնութիւնը ևս կարկուտով հրաւաճեց գիւղացուն անգին ջաստներ պատճառելով։ Նահանգապետը խոստացաւ օգնութեան գալ, բայց ցարդ ոչ մի իրական օժանդակութիւն չստացանք։ Օրեայ չարիքը հացի խնդիրն է այժմ, շատերը շաբաթներով առանց ալիւրի են մնում և հարևաններից խնդրելով մի կերպ ապրում են։ Դիմեցինք Գիւղատնտեսական Ընկերութեանը ալիւր և ցորեն խնդրելով, բայց մեր խնդիրը մեց ձայն բարբառոյ յանապատի։ Մօտենում է գարունը, սերմացու չկայ, որ ցանք անեն։ Թէ մինչև ուր պիտի տանի այս սուր կարիքը, այդ չգիտենք։ Միայն այն գիտենք, որ սովի ուրեակները իր չարագուշակ թեւերը տարածել է մեզ վերայ։ Գ. Ցառուրիւնեան

ՀԱՄԱՄԼՈՒ.— Փետր. 25-ին տեղս եկան Ամերիկայի Հայկական Կոմիտէի ներկայացուցիչ դոկտ. Ռիլսընն և շրջանիս լիազօր պ. Մկրտիչ Ամիրեան։ Մի օր առաջ Մեծ-Ղարաբիլիսայէն գոկած են 22 հակ շորեր Համամլու, Սպիտակ, Զօթուու Վորթնաւ, Զիկդամալ և Ղաչաղան գիւղերու մէջ ապրող գաղթականներուն բաժնելու համար։ Նախապէս եղած յայտարարութեան համաձայն, յիշեալ գիւղերէն տեղս թափուցան գաղթականներ՝ մարդ, կին և երեխայ և սկսեցին շորերը բաժանել, տալով մեծերու համար մի բամբակեայ կարճ պալտօ, 1 շալուար, 1 ոտաշոր, 1 շապիկ և մի զոյգ տբեխ, իսկ փոքրերուն՝ մի բլուզ, 1 շալուար, շապիկ, վարտիկ և այլն։

Գաղթական

Վ Ր Ա Ց Կ Ե Ա Ն Ք

ՀԱՄԵՐԱՇԽ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆ

Կուսակցական պայքարը հասցնել մինչև ծայրայեղութեան, արհամարհել հակառակորդին, կուռել անհերելի զէնքերով զրական ասպարէզում, գրական խօսքը հասցնել մինչև փողոց— այդ ախտից միմիայն մեր հասարակական օրգանիզմը չէ, որ հիւծւում է. մեր հարևան վրացիների կեանքում ևս նոյնն է կատարուում։ Նրանք ևս զերծ չեն այդ չարիքից։

Վրաց հասարակական միտքը բաժանուած է երեք բանակի. 1) Սոցիալ-դեմոկրատները՝ զեկավարութեամբ «Թանամեղրովէ-Ազրի» թերթի. 2) Սոցիալիստ-ֆեդերալիստները՝ զեկավարութեամբ «Սախալխո-Փուրցելի», «Մեգոբարի» և «Զուրբի» թերթերի, և 3) Աջակողմեան՝ զեկավարութեամբ «Սաքարթուելո»-ի և «Սամշոբլո»-ի։ Ս.-դեմոկրատները, վրաց ազգին, նրա մեծամասնութեան բարօրութեան միակ ճանապարհը գտնում են պրոլետարական սկզբունքների իրագործման մէջ, բաւականանալով, ի հարկէ, առժամանակ ծրագրի մինիմումով։ Սոցիալիստ-ֆեդերալիստները, զէմ չլինելով սոցիալիզմին, այդ վարդապետութեանը զուգակցում են ազգայնութեան գաղափարը, աւելի այժմեական համարելով այն։ Աջակողմեան բանակը, ինչպէս և նրա զեկավարները են ասում, սոսկ բուրժուական է։ Աջակողմեանները սոցիալիզմը վնասակար երևոյթ են համարում վրաց հասարակութեան համար. բուրժուազիայի ծաղկման և ազգային նիւթական ինքնուրոյն ուժեղացման մէջ են գտնում վրաց հասարակութեան փրկութիւնը։

Այս բանակների մէջ տեղի ունի ուժեղ քանակոիւ, մանաւանդ ս.-դեմ.-ների և ս.-ֆեդեր.-ների միջև։ Օր չի անցնի, որ այս կամ այն թերթում բանակուային յօդուած չլինի։ Այնպիսի կրքոտութեամբ է տարուում բանավէճը, որ շատ հարցերի շուրջը բացուած վիճաբանութիւնը անպայման շաղած է թողնելու ընթերցողներին։ Գարդ է, այդ ձեի լրագրական պայքարից վնասուում է միմիայն ընդհանուր գործը։ Այդ վնասը ակնյայտնի համարելով, վերջերս վրաց թերթերը սկսել են ընդհանուր հաճաձայնութեան, համերաշխ գործունէութեան մասին խօսել, մի գործունէութեան, որը նուիրուած պէտք է լինի ազգի շահերին։

«Սախալխո-Փուրցելի»-ն այդ համերաշխ գործունէութիւնը աւելի քան կարևոր է համարում և ցանկութիւն է յայտնում, որ աշխարհայեացքից անկախ իմ հաւաքեն բոլորը և ընդհանուր ջանքերով առաջ տանեն ազգային գործը։ Զգալով մոմենտի լրջութիւնը, զգալով նոյնպէս իրենց, հասարակական օրգանների պատասխանատուութիւնը վրաց հասարակութեան առաջ, տեսնելով վրաց ազգի հոգսերն ու կարիքները, նա համերաշխ գործունէութեան իրագործումը հրաժայոյական պահանջ է համարում։ Այդ համերաշխութեան համար անհրաժեշտ յենարան-մինիմումը արդէն կայ,— ասում է թերթը.—Այդ վրաստանն է, հայրենի երկիրը իր շահերով։ Որ բոլոր հասարակական հոսանքների գործունէութիւնը, չնայած զանազան ճանապարհներին, ուղղուած է հայրենիքի օգտին, այդ բանում նա չի կասկածում։

Ասում է նոյնպէս «Մեգոբարի»-ն (Բուքայիսից). Նա ցաւ է յայտնում, որ մինչև օրս էլ այդ քայլի համար ձեռներէց չէ եղած։ Թերթը այդ համերաշխ գործունէութեան համար ամենաանհրաժեշտը և միևնոյն ժամանակ ամենադժուարը համարում է սկիզբը։ Եթէ մեր ս.-դեմոկրատները լինին ռուսական ս.-դեմոկրատների կամ ս.-յեղափոխականների նման, այն ժամանակ կարելի կը լինէր նրանց հետ համաձայնութեան գալ,— ասում է թերթը և վրաց ս.-դեմոկրատներին համարում է տարուած բոլորովին այլ տակտիկայով։ Թերթի կարծիքով, նրանք ձայն չեն հանում համերաշխ գործունէութեան մասին, որպէս զի ներքին փոփոխութիւնները ցոյց չտան ուրիշներին։ Թերթը պնդում է, որ հայրենիքի ընդհանուր բարօրութեան և անհրաժեշտ համերաշխ գործունէութեան համար հարկաւոր է զոհել անձնական և կուսակցական շահերը յանուն ընդհանուր հայրենիքի։

Զայնակցում է և «Սամշոբլո»-ն— նոյնպէս Բուքայիսից։ Ոյժը միութեան մէջ է,— ասում է նա։ Բոլոր ազգերը, զգալով այդ միութեան անհրաժեշտութիւնը, ի մի են միացել և գործում են յանուն ազգի և հայրենիքի, միմիայն մենք ենք, որ չենք հասկացել այդ ճշմարտութիւնը։ Այդ միութեան անհրաժեշտութիւնը հասկացան բոլոր երկրների սոցիալիստներն ևս և միացան այլ ոյժերի հետ հայրենիքի պաշտպանութեան համար, միմիայն վրացիներս ենք, որ մինչև այժմս էլ չենք ըմբռնել այդ։ Թերթը համերաշխ գործունէութեան համար ամենավտանգաւոր երևոյթը համարում է սոցիալիստների դաւանած վարդապետութիւնը, որը ժխտում է մասնաւոր սեփականութեան սկզբունքը և, կուռելով բուրժուական կարգերի դէմ, ջնջում է ազգային ամբողջութեանը, իրար դէմ լարելով միևնոյն ազգին պատկանող զանազան տարրերը։

Ս. դեմոկրատների թերթը դեռ ոչինչ չի ասել, սակայն նա ս. ֆեդերալիստներին անկեղծ չի համարում և փաստեր է բերում, որ այն մարդիկ, որոնք համերաշխ գործունէութեան մասին են խօսում, իրականութեան մէջ հակառակն են անում, ցանկանալով ստեղծել այնպիսի մի միջավայր, որը միմիայն իրենց, ֆեդերալիստներին է ձեռնտու։ Նա օրինակ է բերում վրացոց մէջ գրագիտութիւն տարածող ընկերութեան հրատարակչական սեկցիայի այն որոշումը, որով նա ցանկալի էր համարել նոյ ժորդանիայի մի քանի բրոշիւրները հրատարակել (Լիբերալիզմ, Ռադիկալիզմ և Սոցիալիզմ), և որի մասին ֆեդերալիստները մեծ աղմուկ բարձրացրին, «վտանգի» առաջն առնելով, և ճնշում գործ դրին ընկերութեան վարչութեան վրայ, որը իր հերթին մերժից հրատարակչական սեկցիայի ցանկութիւնը։ Նոյնպէս օրինակ է բերում Գորու նոյն ընկերութեան ճիւղի ժողովը, որտեղ թերթի հանոխոնների մէկի առաջարկութիւնը—գործել համերաշխ ժողովրդին օգնելու, գրագիտութիւն տարածելու և կիրակնօրեայ դպրոցի շուրջը,—ուրիշ է ուել ս.-ֆեդերալիստների օրգան «Սախ.-Փուրց.»-ին ասել հետեւեալը.— «Ոչ ոք իրաւունք չունի նեռս գալ վրաց հասարակութիւններից մէկը և ասել. «Վերափոխեցէք այդ հասարակութիւնը և կոմոդոլիա դարձրէք այն, որովհետև ես այդպէս եմ ուզում... ով ցանկանում թող գայ և գործի. ում որ երաշխերն են աւելի հետաքրքրում, թող գնայ և իր համար այնպիսի հիմնարկութիւն հիմնի, ինչպիսին ինքն է ցանկանում»։ Այդ վերաբերմունքից յետոյ նոյնիսկ զարմանալի է համարում թերթը, որ ֆեդերալիստները նման առաջարկութիւն են արում։ Աւելի զարմանք է պատճառում թերթին այն, որ այն «Սախ. Փուրց.»-ին, որը չարունակ ս.-դեմոկրատներին հայրենիքի թշնամի և դաւաճան է յայտարարում, այժմ դուրս է եկել և ասում, որ բոլոր հասարակական հոսանքների գործունէութիւնը ուղղուած է եղել հայրենիքի օգտին։

Ա. Թ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹՂԹԻ ՍՈՎԸ

Թղթի գինը բարձրանում է սարսափելի արագութեամբ և մեր թշնամիների մօտ այնքան սով է, որ բազմաթիւ թերթեր դադար են առնում։

Թղթի սովն կարելի է երևակայել մեր կեանքը առանց ճերմակ թերթիկների, որոնց վրայ դրոշմում ենք մեր միտքը և կարդում ենք ուրիշներինը։ Մեզ կ'ասեն, ի հարկէ, թէ ամբողջ հազարաւոր դարեր է ապրել մարդկութիւնը առանց թղթի և, այնուամենայնիւ, մեծ մարդիկ ու մեծ դէպքեր միշտ էլ եղել են... Այն էլ կայ, սակայն, որ թղթի չգոյութեան պատճառով կորել, անհետացել են և դարերի պատմութիւնն և անհամար գլուխգործոցները...

Գուցէ հենց թղթի դարաշրջանը անցնելու վրայ է և պիտի բացի ապագայում նոր դարաշրջան... երբ հեռախօսի, սինէմաթի, ֆոնոգրաֆի արագացաց կատարելագործման շնորհիւ, աւելորդ կը դառնայ թղթի գործածութիւնը... Եւ ով գիտէ, գուցէ մի օր սիրուն գիրքը պիտի ներկայանայ մարդկանց աչքին, որպէս հազուագիւտ մի վկայութիւն, մի յուշ անցեալի...

(«Le Temps»)

ԼԵՀԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Վիեննայում «Լեհական Կոլօ»-ի և «Լեհական Գերագոյն Ազգային կոմիտէ»-ի միջև կայացել է համաձայնութիւն, կոմիտէն, որ իր գործունէութիւնը վարում է ուսարիական օրինաստացիայի ուղղութեամբ, այժմ իր կազմի մէջ է ընդունել լեհական բոլոր կուսակցութիւնների ներկայացուցիչներին։ Գլխաւոր կուսակցութիւններն են. «Նացիոնալ-դեմոկրատները», Գալիցիայի «ազգոլիակները» (յետադիմականներ), «լիդովցիները» և սոցիալիստները։ Վերջիններս մտել են «Կոլօ»-ի մէջ։

Այս հանգամանքը, ինչպէս գրում է «Թեպեն», դժգոհութիւն է առաջ բերել ուսարիական սոցիալ-դեմոկրատիայի շրջաններում։

Ազգերը (ուսարիացի) երկիւղ է յայտնում, որ լեհական սոցիալիստական կուսակցութիւնը սխալ քայլ է արել։

«Լեհական հարցը այնպէս պիտի լուծել, ասում է Ազգերը, որ նա բեռ չլինի Ուսարիայի համար։ Այդպիսի բեռ մենք չենք ուզում և չենք կարող կրել։ Ցանկանալով լեհերին կատարեալ ինքնուրոյնութիւն, մենք էլ մեզ համար ուզում ենք նոյնը։ Գէպք է ոչ միայն լեհերին ազատել ուսարիացիներից, այլ և ուսարիացիներին լեհերից։ Գէպք է դադարեցնել «Կոլօ»-ի մեջամտութիւնը ուսարիական գործերին։ Դրա համար էլ պէտք է ամրակայացնել քաղաքական հիմնարկութիւնները և ստեղծել լեհական ազգային ուսարնոմիա»։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սալոնիկում հրատարակւող «Մուժդահեղ» թերթը լրագիրը հաստատցնում է, թէ շարժումը Գոլսի ազդեցիկ շրջաններում այնպիսի չափեր է առել, որ Թիւրքիան պատրաստ է ոչ միայն սեպարատ հաշտութիւն կնքել Համաձայնութեան պետութիւնների հետ, այլ և գործել նրանց հետ միասին Բոլգարիայի դէմ։ Նոյն Ներթի ասելով, այս օրերս պալատում իբրեն սուլթանի նախագահութեամբ գերագոյն խորհուրդ է կայացել, ուր քննել են սեպարատ հաշտութեան պայմանները։ Թիւրք ժողովրդի յուզումը երեւատարդ թիւրքերի դէմ աճում է թէ Գոլսում և թէ գաւառներում։ Հին թիւրքերը, օգտագործելով ժողովրդի այդ յուզումը, ուզում են վերստին գահ բարձրացնել Արդիւլ-Համիդին։

— «Բաս. Թեզ.»-ին Աթէնքից հեռագրում են. Գոլսից եկողները պատմում են, որ Հայդար-փաշայի կայարանում ընդարում է տեղի ունեցել զինուորների և պահեստի Նորակոչների միջև, որոնք չէին ուզում գնալ Հայաստան։ Նորակոչներից 12 հոգի սպանուած են, 30 հոգի վիրաւորուած։

— Գարիզի վրայով անցել է Բերլինի պորտուգալական դեսպանը։ «Matin»-ի աշխատակցի հետ ունեցած զրուցատրութեան ժամանակ նա մռայլ գոյներով է նկարագրել Գերմանիայի ներքին դրութիւնը և վերջում ասել է. «Հաւատացէք, որ գերմանացիներն այժմ կուում են Վերդենի մօտ իրենց փոխառութեան աջողութեան համար, և այդ հսկայական կուի ելքը կարող է նրանց համար վճռական լինել»։

— «Բեպե»-ի թղթակիցը Գարիզից հեռագրում է, որ Վերդենի պաշտպան գեն. Գետէլէը յայտարարել է. «Գարդ հասկանալով թէ ինչ եմ ասում, կարող եմ ամենայն վստահութեամբ ասել.— ես հաւատացած եմ վերջնական աջողութեան»։

ՆԻՒԹԱՏԻՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԻ ՕԳՏԻՆ

Ստացել ենք.

Տաշքենդի շրջանի հովիւ Տէր-Մարկոս քահանայից 96 ռ. օրբերի համար։

Նուիրատուներն են.

Զիլի կայարանում պ. Ալէքսան Ցակոբեանցի գտեր մկրտութեան առթիւ Ա. Ոսկանեանից, Մ. Ոսկանեանից և Կ. Օհանջանեանից 20-ական ռ., եղբ. Ց. և Ե. Տէր Յովհաննէսեաններից և Մ. Մանփանեանից 20-ական ռ., Գ. Բաղդասարեանից և Հ. Մարգսեանից 10-ական ռ., Ց. Ցառուրիւնեանից, Հ. Ոսկանեանից և Ա. Առաքելեանից—5-ական ռ., Ա. Ցակոբեանից 4 ռ., Ա. Ոսկանեանից և Ա. Ցառուրիւնեանից 3 ական ռ., ընդամենը 90 ռ.։

Զիմբենդ քաղաքում պ. Կարապետեան Հայրապետի որդու մկրտութեան առթիւ՝ Կարապետեան 3 ռ., Մ. Հայրապետեանից, Հ. Մելիք-Նուբարեանից և Գ. Ղարաքեշիշեանից 1-ական ռ., ընդամենը 6 ռ.։

Կերչ քաղաքի հայ համայնքից հանգանակած Խ. Ներսիսեանի և Ց. Գօղտահանեանի միջոցով 568 ռ. 55 կ.։

Նուիրատուներն են.

Մ. Թիքարեան, Ց. Սելինեան, Ն. Թաճիկեան, եղբ. Գալեաներ 25-ական ռուբ., Գ. Շահինեան 20 ռ., Գ. Միկիչեան 15 ռ., Մ. Շուշանեան, Մ. Կոստիկեան, Ց. Քեօլեան, Ց. Ուլնանեան, Գ. Միկիչեան, Ց. Գալաչանեան 10-ական ռ., Կար. Տուփինեան, Հ. Զաքարեան 6-ական ռ., Խաչ. Ներսիսեան, Տ. Վարդանեան, Ց. Գօղտահանեան, Թ. Կուկուչեան, Խ. Կուկուչեան, Աւետիս Դահրիմանեան, Ց. Տէր Մեսրոպեան, Մ. Մալխասեան, Մ. Զալբքեան, Է. Զալբքեան, Ց. Դունիկեան, Ս. Քեշիշեան, Խ. Սիմաւօնեան 3-ական ռ., Ս. Գալլիեան, եղբ. Սոլկազանք 4-ական ռ., Եր. Շահ-Մելիքեան, Ա. Կուկուչեան, Գ. Ֆարմազանեան, Եր. Օրմանեան, Գ. Մաճկալեան, Գ. Կուկուչեան, Խ. Մերճանեան, Ց. Գալլիեան, Ս. Տէր-Կարապետեան, Ս. Օհանեան, Ս. Գալլիեան, Սարգ. Աւետեան, եղբ. Քեօսէյեանք, Սահ. Զալբքեան, Ս. Հայրապետեան, Ց. Մալխասեան, Մ. Այտինեան, Ց. Խաչկուրուզեան, Գր. Գազուկեան, Խ. Տոդիկեան, Ց. Խաչատրեան, Ա. Ցովսէփեան, Ցար. Աւլանեան, Գ. Քոլաքեան, Մ. Զիլոյեան, Ս. Մինասեան, Գ. Եղիազարեան, Մ. Կուկուչեան, Ս. Վարդանեան, Մ. Սիմաւօնեան, Գ. Միկիչեան, Ս. Սիմաւօնեան, Գ. Զուրայեան, Ս. Ներսիսեան, Ս. Գօղտահանեան, Գ. Զալբքեան, Թ. Ստեփանեան, Գ. Կուկուչեան, Հ. Բեհանեան, Տ. Շահ-Մելիքեան, Մ. Զուտնաչեան 3-ական ռ., Ղ. Ղազարեան, Ց. Կարապետեան, Ս. Մրքէլեան, Հ. Մերճանեան, Գ. Ցովակիմեան, Ս. Ասլանեան, Մ. Մինասեան, Ս. Գասպարեան, Վ. Վարդանեան, Գ. Գօղտահանեան, Գ. Դանիկեան, Շկնպլեսկի, Կուլիսիդի, Լ. Տէր-Մեսրոպեան, Ա. Մաթասեան, Ց. Սեմերճեան, Ս. Ղարսեան, Գ. Ցովակիմեան, Դ. Ցովակիմեան, Ց. Սիմաւօնեան, Թ. Սարգսեան, Ց. Մալխասեան, Կ. Աբրահամեան, Հ. Մինասեան, Հ. Շ.-Մելիքեան, Տ. Կիւրեղեան, Գ. Քեօլեան, եղբ. Ֆնդուքեանք 2-ական ռուբ., Մ. Վարդանեան 1 ռ. 50 կ., Խ. Փանոսեան, Վ. Վաչչենկո, Ա. Գրիմանչենկո, Մ. Կապանեան, Դ. Փոլադեան, Ա. Կիւրեղեան, Մ. Աբրահամեան, Գ. Քարաքեհեան, Ց. Մրքէլեան, Ց. Էմէկսուզեան, Գ. Սաուլեան, Գ. Զալբքեան, Գ. Կիւրեղեան, Ս. Մանկալեան, Գ. Օրմանեան, Գ. Գալլեանեան, Վ. Փիլոսեան, Վ. Կուկուչեան, Ա. Ասլանեան, Գ. Աւետիսեան, Բ. Կապանեան, Ա. Կուկուչեան, Գ. Վարդանեան, Ա. Կուկուչեան, Ս. Գալլիեան, Ա. Վարդանեան, Ց. Շ.-Մելիքեան, Տ. Մալխասեան, Մ. Մերճանեան, Մ. Գալթայեան, Տ. Մերճանեան, Ց. Եղիազարեան, Ս. Սեմերճեան, Հ. Տուփինեան, Դ. Մասոյեան, Ռ. Դունիկեան, Ց. Գարունակեան, Գ. Գապուկեան, Եր. Գօղտահանեան, Մ. Զուրայեան, Հ. Բիվերեան, Ն Ն. Սարգիս և Խ. եղբայրք Կաբբէ Է. Հիւսէյին, Գ. Վարդանեան, Գ. Սարգսիկեան, Գ. Գիմենովիչ, Ց. Կոճիկեան, Ց. Խաչոյեան, Վ. Մանուկեան, Կ. Մութաֆեան, Գ. Գօղտահանեան, եղբ. Թոփալեանք, Ս. Շէկեան, Մ. Օհանեան, Ց. Ուզուբեան, Մ. Սեմերճեան, Ս. Կոճիկեան, Ս. Վարդանեան, Խ. Եղիազարեան, Գ. Ցովակիմեան, Կ. Կապանեան, Մ. Կապանեան, Կ. Մալխասեան, Գ. Մրքէլեան, Ց. Ցովակիմեան, Ս. Շէկեան, Ց. Երեմեան, Մ. Փիլոսեան, Բ. Գանրիմանեան, Խ. Դարաքեհեան, Խ. Մրքէլեան, Ց. Զոփուեան, Գ. Եղիազարեան, Գ. Ցովակիմեան, Մ. Օքսուզեան, Ց. Տէր-Կարապետեան, Հ. Վարդանեան, Մ. Մրքէլեան, Գ. Կուկուչեան, Ց. Մանկալեան, Ց. Թոփալեան, Ց. Արրահամեան, Կ. Կուկուչեան, Կ. Սաուլեան, Ա. Գալթայեան, Ա. Կարմիրեան, Դ. Գօղտեղանալը, Խ. Քուրտէյ, Տիգրան Կիւրեղեան, Ա. Տէրտէրեան, Գ. Ալաճեան, Ս. Շէկեան, Յ. Զոփուեան—1-ական ռ., Ա. Ղազարեան 80 ական կոպ., Ա. Շ.-Մելիքեան, Ց. Արզումանեան, Մ. Ցովսէփեան, Մ. Քիւրդ Օղլու, Թ. Գալթայեան, Ե. Կիւրեղեան, Ց. Օհանեան, Գաբրիելեան, Խ. Սեմերճեան, Ս. Տէր-Կարապետեան, Ս. Օհանեան, Ս. Գալլիեան, Սարգ. Աւետեան, եղբ. Քեօսէյեանք, Դրիգորեան, ա. Մուղունեան, տ. Ս. Շարոյեան, Գ. Շարուեան 2-ական ռ., Մ. Աւագեան, տ. Վ. Աւագեան 1-ական ռուբլի։

Նոր ստացել ենք 766 ռ. 55 կ., ուստի էինք մեզ մօտ 10,441 ռ. 45 կ., երեկ յանձնեցինք Հայկ. Կենտր. Կոմիտէին, մշեցիների օգտին 2000 ռ., մեզ մօտ մնում է ընդամենը 9,208 ռ.։

Խմբագիր՝

Ս. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Ներքոյ ստորագրողներս կոչեմ գիտցնել մեր ծնողներուն, բարեկամներուն և ծանօթներուն մեր ողջ ըլլա և Թուրքոյ մէջ որպէս զերի գտնուիլ

digitised by A.R.A.R.@

1. Կարին քաղ. սափրիչ, Արամ Ա. Զիլինկերեան, 2. Բ. Գոմաձորցի Ալէք. Մ. Ֆիտանեան, 3. Նոյն գիւղէն Սարգիս Դ. Աբանեան, 4. Բ. Հերթկ գիւղացի Անդրիաս Ս. Բոզոյեան, 5. Խընուս Բ. Ցարէթ Գ. Լուսարարեան, 6. Խնուս Գարաչոպանցի Գեորգ (Ալ.) Ե. Զլխատեան։

Մեզ փնտրողները թող դիմեն հետեւեալ հասցէին. Нижній Ташлъ, Пермской губ., Платиновые Пріиски, Шультиха, Военно-Пленному—անուն, ազգանուն։ 282 4—1

ՑԱՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆՈՐ ՅՈՅՍ, ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ

— ՆՈՐ ՈՅԺ —

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ՏԱՆՋԱՆՔՆԵՐ

Զրաֆնութիւնը, ջղային թուլութիւնը, ընդհանուր թուլութիւնը և սեռական թուլութիւնը առաջանում են միայն զլխի և մէջքի անկանոն և թոյլ գործողութիւնից։

Այդ անկանոնութիւնը կարող է լինել ժառանգական, կամ առաջ է գալիս, երբ կեանքը պահանջում է մարդուց մեծ, ծանր աշխատանք՝ նիւթական պակասութիւնների ժամանակ, կամ երբ մարդուն քայքայում են հազարաւոր վշտեր, մտածմունքներ, կարիք և կամ երբ նա հիւանդ է վարակիչ կամ ծանր հիւանդութիւններով, ինչպէս օրինակ սիֆիլիս, տրիպեր, թոքախտ, մշտական փորկապութիւն և այլն, որոնք ի վերջոյ դարձնում են նեւրաստենիկ։

Նեւրաստենիայի և ջղայնութեան նշանները. 1. առաւօտ տեղից վեր կենալիս զգում էք յոգնածութիւն, աչքերի մթագնութիւն, ընդհանուր մարմնային թուլութիւն, դառնում է ջղային, բարկացկոտ, ձեր յիշողութիւնը թուլանում է, տանջւում էք անքնութիւնից, սկսում էք միայնակութիւն, զգում էք երբեմն ողնաշարի և մէջքի ցաւ, գլխի պտուտ, ձեր մտաւոր և ֆիզիկական ոյժը և առողջութիւնը կամաց-կամաց քայքայւում են, արագ շարժուձեւերի ժամանակ սիրտը անկանոն է բաբախում, ախորժակ չունէք և այլն և այլն։

Մարդիկ յաճախ ուշադրութիւն չեն դարձնում այդ երևոյթների վրայ, բայց յետոյ արդէն ուշ է լինում... Սկզբից և եթ պէտք է բժշկւել, ամրացնել մարմինը, պէտք է ուղեկից պակասած ֆոսֆորը լրացնել առանց որի ուղեղը և ջղերը չեն գործում.

Ֆոսֆորը աւելացնում է մարդու մէջ աշխատանքի էներգիա, եռանդ, երիտասարդութիւն։

Գարիզի յայտնի բժիշկ Գլէզին երկար աշխատանքից և փորձերից յետոյ աջողւել է պատրաստել միակ դեղը, որը պարունակում է իր մէջ մեծ քանակութեամբ Ֆոսֆոր. այդ դեղը կոչւում էր Ստիմուլոլ, որը վերականգնում է կորցրած երիտասարդութիւնը, առողջութիւնը և ընդհանուր ջղայնութիւնը և թուլութիւնը. արտասահմանի և Ռուսաստանի յայտնի պրոֆեսորները, բժիշկները և հիւանդները տալիս են իրենց գովասանքը և շնորհակալութիւնը և այժմ զանազան սանատորիաներում և հիւանդանոցներում բժշկում են հիւանդներին Գարիզի յայտնի բժիշկ Գլէզի հանճարեղ դեղով՝ Ստիմուլոլով... Ահա ինչ են գրում Ստիմուլոլի բժշկութեան մասին բժիշկները.

Մեծարգոյ պարոն.

Մի ամսի չափ ուղևորւելով արտասահման՝ իմ հիւանդներին թողնում եմ լի յոյսով, որ նրանց ջղայնութիւնն ամբողջովին կը բժշկւի Ստիմուլոլով։

Եկատերինոսլաւ, կին-բժիշկ Դեմբովսկայա։

Մեծարգոյ պարոն.

Ձեր ուղարկած մի տուփ Ստիմուլոլը գործածեց մի ջղային հիւանդ, որ ունէր ստամոքսի մաղասային թաղանթի անչափ զգայնութիւն, գերարտաթորումն և սրտի անկախ բաբախում։

Իսկական Ստիմուլոլը Պատրաստւում է Ֆրանսիայում (Գարիզում), ամեն մի արկղը ունի գործարանի դրոշմը՝ Institut «D-r Calvet Paris». Մի տուփ բաւական է, որ դուք զգաք նրա հրաշալի գործողութիւնը եւ դուք կը սաեաք ձեր ուզած եռանդը եւ առողջութիւնը. դեղերի հետ ուղարկւում է բոլոր երոպական և Ռուսաստանի պրոֆեսորների, բժիշկների, հիւանդների գովասանքները և շնորհակալական նամակներ։

Գներ՝ փոքր և նամակներ ուղարկել 1) Тифлисское отдѣленіе Института доктора Кальве, Тифлисъ, Эриванск. площ. Пушкинская 3, верхній этажъ отд. 53 (Անդրեմ հասցէն գրել լրիւ, ինչպէս որ ռուերէն գրած է)։ Մէկ տուփը արժէ 7 ռուբ., հանդարտածախով և վերադիր վճարով 50 կոպ. աւելի արժէ։ Ով ուղարկի 7 ռ. փողը առաջուց լիովի հանդարտածախս չի վճարում, իսկ 4 տուփը արժէ 25 ռ.։

Վերադիր վճարով ուղարկում է միայն 2 ռ. 10 կ. կանխավճար ուղարկուց յետոյ։

885 0—10

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻՆ

ՀԻՒԾԻԱԾՆԵՐԻՆ ԵՒ ԹՈՑԼԵՐԻՆ

Եթէ դուք հիւանդ էք, տառապում էք որևէ քրոնիքական հիւանդութեամբ եթէ դուք հիւծած էք, վատոյժ, ջղային, սակաւարիւն էք, եթէ ձեր օրգանիզմը թունաւորուած է աղիքային թոյնով, եթէ ձեր օրգանիզմի մէջ կուտակուել է միզային թթուաց, և տառապում էք գլխացաւերով, յօդային ռևմատիզմով, ողնուղեղի չորութեամբ, ստամոքսի կատարրով, գեմորրոյով, սեռային անուժութեամբ, քրոնիքական և սուր տրիպերով, այդ դէպքում կարդացէք այս յօդուածը և դիմէք մեզ։ Իսկ եթէ դուք նոյն իսկ չէք տառապում վերոյիշեալ հիւանդութիւններով, այնուամենայնիւ ուշադրութեամբ կարդացէք յօդուածս ձեր հարազատների մերձաւորների և ծանօթների։ Շատ շատերը կան, որոնք հնարաւորութիւն չունեն կարդալու այս յօդուածը, այդ պատճառով էլ չգիտեն ինչով և ինչ եղանակով ազատուեն ծանր հիւանդութիւններից. իսկ դուք արդէն կարդալով այս յօդուածը կարող էք մանրամասն բացատրել, իսկ նրանք էլ օգտուելով ձեր խորհրդից և բժշկելով իրենց հիւանդութիւնը, յաւիտեանս շնորհապարտ կը լինեն ձեզ։ Իսկ ինչու այդ բանը չանէք դուք, չէ որ դուք խնտելիգենտ մարդ էք. չէ որ դուք պատրաստ էք բարիք անել բոլորի համար, ուրեմն կանգ մի առէք ոչ մի բանի առաջ, որովհետև միայն բարիքով կարելի է չարիքի առաջն առել, և կեանքի հիմքն էլ բարիքը պէտք է լինի։

20-րդ դարի սկիզբը յայտնի դարձաւ բազմաթիւ գիւտերով և նորութիւններով։ Գիտութիւնը այդ կարճ ժամանակամիջոցում մի տասը տարուայ ընթացքում շատ աւելի բան արեց, քան անցեալ դարերում։

Բժշկականութիւնն էլ, այսինքն հիւանդութիւնները բուժող՝ գիտութիւնն էլ իր պատուաւոր տեղը՝ բռնեց մարդկային հանճարի թշնամի բնութեան հետ ունեցած յաղթական պայքարի մէջ։

Մենք կարիք ենք համարում հասարակութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելու ամենաշատ տարածուած հիւանդութիւնների մասին եղած տեղեկութիւնների վրայ, և ցոյց տալ ամենալաւ և ամենանոր միջոցները նրանցից բուժելու համար։

Տանջալի և մահաբեր հիւանդութիւնների քանակը բազմաթիւ է. նրանց նկարագրութեան համար հատորներ են հարկաւոր։ Այդ իսկ պատճառով մենք ամենից շատ կանգ կառնենք այն ամենատարածուած հիւանդութիւնների վրայ, որոնցից մարդիկ ամենից շատ են տառապում։

Միլիոնաւոր մարդիկ, որոնք զանազան հիւանդութիւններ ունին, մի կողմից անտեղեակ լինելով թէ ինչով և ինչպէս պէտք բժշկւեն, միւս կողմից զուրկ լինելով նիւթական կարողութիւնից, իսկ յաճախ էլ, կեղծ ամօթի պատճառով բժշկին չդիմելով, թողնում են հիւանդութիւնը առանց բուժելու այնքան ժամանակ, որ բուժումը դառնում է արդէն չափազանց դժուար, և նոյնիսկ անկարելի։ Բացի վերոյիշեալ պատճառներից, ապաքինմանը արգելք են հանդիսանում յաճախ զուտ տեղական պայմանները,—բազմաթիւ մարդիկ ապրելով խուլ անկիւններում, հնարաւորութիւն չունին դիմելու խորհրդով բժշկի, վերջինիս բացակայութեան պատճառով։

Յաճախ պատահում է, որ հիւանդը բժշկում է իր հիւանդութիւնից, բայց վերջնականապէս չի ազատւում նրանից, այլ միայն բժշկում է նրա արտաքին նշանները։ Այդ ժամանակ հիւանդութիւնը, թաքնուելով հիւանդի օրգանիզմի մէջ, ընդունում է քրոնիքական բնոյթ, առաջացնում է բարդ հետևանքներ և վտանգում է հիւանդի կեանքը։

Եւ ահա բազմաթիւ հիւանդների այս ծանր դրութեանը օգնութեան գալու համար Միջազգային մեդիկո-ֆարմացևտիկ Դեպոյի հիմնադիրները աշխատում են այնպիսի պրեպարատներ ձեռք բերել, որը հիւանդներին միջոց տար առանց շատ ժամանակ և փող վատնելու, բժշկւել հենց տանը օգտուելով աւելի արմատական միջոցներով, որպիսիք գոյութիւն ունին բժշկականութեան մէջ ներկայումս։

Բոլոր ներքև յիշած միջոցները ներկայանում են եւրոպական գիտնականների բազմամեայ և անդուլ աշխատանքի արդիւնքը, իսկ նրանց ներգործութիւնը ստուգել են բազմաթիւ լաբորատորիաների փորձերով և կլինիկական դիտողութիւններով աշխարհի ամենայայտնի գիտնականները, պրոֆեսորները և բժիշկները։

Ցոյս ունինք, որ տպագրելով ներկայ յօդուածը, մենք մեծ ծառայութիւն արած կըլինենք շատ և շատ տառապող հիւանդների. և հենց միայն այդ հանգամանքը անփոխարինելի վարձատրութիւն կըլինի մեր աշխատանքների համար։

Յորին յարգանօք

Միջազգային Մեդիկո-Ֆարմացևտային Դեպո.

Ամենալաւ ստուգուած և փորձուած միջոցները կարելի է ընդունել առանց բժիշկների դեղատոմսերի, որովհետև ներքև թողնուած են բժշկական խորհրդի կողմից, կլինիկական քննութեան, գիտական ստուգման և հաւանութեան են ենթարկուած բազմաթիւ պրոֆեսորների, բժիշկների և հիւանդների կողմից։

1) Քրոնիքական տրիպերից բժշկւելու համար, ինչքան էլ որ դուք տառապած լինէք, արմատապէս բուժւելու համար 25 օրուայ ընթացքում, արժէ 16 ռուբլի։

2) Սուր տրիպերից բժշկւելու համար ամբողջ կուրսը արժէ 12 ռ. 50 կ.։

3) Ներաստենիա, սեռական անուժութիւն, ուժերի թուլութիւն, հիւծու�, սակաւարիւնութիւն, և ժամանակից առաջ զառամութիւն, ապաքինման ամբողջ կուրսը, 2—3 տուփը արժէ 9 ռ. 75 կոպ.։

4) Գեմորոյի բուժումը, ինչ ձևի ուղում է լինի, ամբողջ կուրսը, 2—3 տուփը արժէ 5 ռ. 35 կոպ.։

5) Փորկապութիւն, ստամոքսի, աղիքների կատարը, մաղսաթաղանթի բորբոքումը բուժելու համար կուրսը, 1—2 տուփը, արժէ 4 ռ. 30 կոպ.։

6) Ռևմատիզմ, պօդագրա, յօդացաւութիւն, երիկամունքների, լեարդի, միզափամփուշտի հիւանդութիւններ, շաքարախտ բուժելու համար, ամբողջ կուրսը 3—4 տուփ արժէ 4 ռ. 85 կոպ.։

7) Շատ շատերը տրիպերի հիւանդութեան հետևանքով տառապում են սեռային գործարանների անկանոնութեամբ, զգում են քոր, միզելու ժամանակ ծակոց միզափամփուշտի ցաւ, և այլն, բժշկւելու կուրսը արժէ 6 ռ. 50 կոպ.։

8) Թոքերի հիւանդութեան, շնչառութեան գործարանների քայքայման, հիւծախտի, բրօնխիտի բուժումը արժէ 5 ռուբ.։

Նպատակ ունենալով վերոյիշեալ պրեպարատները տարածել, մենք շահագրգռուած ենք, որ հասարակութիւնը օգուտ միայն թարմ և իսկական միջոցներից, և կարողանայ ուղղամտօրէն դատել նրանց ներգործութեան մասին։

Ահա ինչու գնորդը աւելի շահուած կըլինի, եթէ անմիջապէս մեզ դիմի, որովհետև միայն մեզ մօտ կարող է գտնել թարմ և չկեղծուած պրեպարատ։

Բոլոր պատուէրները, որոնք մեզ են ուղղուած, կատարւում են անմիջապէս նոյն օրը պոստով։ Որոնք դրամը սկզբից կուղարկեն, ճանապարհածախս չեն վճարի. վերադիր վճարով ուղարկւում է միմիայն, երբ կըստացուի կանխավճար 3 ռուբլի, կարելի է և պոստային մարկաներով պատուիրած նամակի մէջ։

Առանց կանխավճարի պատուէրները կը մնան անկատար։ Հասցէագրել՝

Интернац. Медико-Фармацевтическое Депо, Тифлисъ, Эриванская пл., Пушкинская, № 3, отд. ор. 3. Հեռագրի հասցէն՝ Тифлисъ—Фармацевтикъ.

881 20—20

Բացուած է 1916 թիւ

բաժանորդագրութիւն

Армянскій Вѣстникъ

հասարակական-քաղաքական և գրական շաբաթաթերթի, նուիրուած հայկական կեանքին վերաբերող հարցերին.

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

Խմբագրութեամբ Ե. Ամիրեանի, աշխատակցութեամբ Ա. Կ. Զիվելեզովի։

Տարեկան բաժնեգինը՝ 5 ռ., 1/2 տարեանը՝ 3 ռուբ., ամսական՝ 75 կոպ.։

Առանձին համարը 15 կ.։

Հասցէ՝ Москва, Остоженка, 2-й Ильинскій пер., д. № 3. *Ընդ. 3—1*

Մեծ-Ղարաքիլիսայի հ. ե. ծ. դպրոցի համար հարկաւոր է երաժշտութեան

ՈՒՍՈՒՑԻՉ-ԽՄԲԱՊԵՏ

Պայմանների մասին կամ պայմաններով դիմել՝ Большой-Караклисъ, Попечительству. 276 2—1

ԳՈՆՈՐՐԷՈՎ = ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԸ

այժմ լիակատար հնարաւորութիւն ունին կիրառել ֆրանսիացի պրոֆ. **ՄՈՐՆԻ „ԲԼԵՆՈԶՈԼ“** *պրեպարատը։*

Պրոֆ. **ՄՈՐՆԻ „ԲԼԵՆՈԶՈԼ“**-Ը *— մի միջոց է սուր և քրոնիքական գոնորրէի դէմ։*

Պրոֆ. **ՄՈՐՆԻ „ԲԼԵՆՈԶՈԼ“**-Ը *վաճառւում է Թիֆլիսում բացառապէս «Գործնական Բժշկականութեան Լաբորատորիայի» Թիֆլիսի Բաժանմունքում, Ա/տ. Զ. Ս. ԿԱՃԿԱՃԵՆՆԻ և Ս. Ս. ԵԶՈՒԳԲԲՈՎԻ „ՍՈԼՈՏՍ“ դեղավաճառանոցին կից, Սոլոլակսկի փող. տուն Թիֆլիսի Փոխաղարձ Վարկի ընկերութեան, հեռախօս 17-62.*

(Тифлисъ, Аптекарскій магазинъ „Солотатъ“, Сололакская ул.)

«ԲԼԵՆՈԶՈԼԻ» մի տուփի գինը 3 ռ.։ Ժողովրդական զրոյկ «Բլենոզոլի» մասին ուղարկւում է ձրի։ 916 0—1

ԶԻԼԲԵՐՇԱՑ-ՇԱՊԵԼՆԻԿՈՎԱՑԻ

Ելիսաւետինսկայա փողոց, № 7. Բ.-Մոնզի դիմաց, Գորնոզովի արձանի մօտ։ Ընդունում են մասնագէտ բժիշկները, առաւ. ժ. 8-ից—երեկ. 8 ժամը։ Կարելի է բժշկւել քա՛ն ամբուլատորիան առանց բոլ-մասօպեայի և առանց դեղը հանել առանց ցաւի, թմրեցուցիչ դեղերի ներգործութեամբ։

Ամբուլատորիան ունի արհեստանոց, որտեղ ընդունւում են պատուէրներ ամեն տեսակի արհեստականների համար։ պատուէրները հա՛ր տարւում են ցաւս։ Արհեստական ատամներ 24 սկսած 1 ռ. 50 կոպէկից և վեր։ 25—11

ՌԱՋԻՆ *արմատական, փորձուած միջոց Թիֆլիսի, Ռուսաստանի և արտասահմանի բժիշկների կողմից,—* **„ԳՈՆՈԶԱՆ“** *—կապսիւլներ։*

ՏՐԻՊԵՐԻ *դէմ։ Հարցրէք ձեր որ բժիշկն ուղում էք «ԳՈՆՈԶԱՆ» կապսիւլների մասին, և նա ձեզ անպատճառ կը յանձնարարէ, որպէս ամենաարմատական միջոց։ Այս միջոցը յանձնարարւում է թէ տղամարդկանց և թէ կանանց։ Տուփի գինն է 3 ռ. 50 կ. առանց ճանապարհածախսի։ Ուղարկւում է նաև օտարաքաղաքացիներին 3 ռ. 50 կ. կանխավճար ստանալուց յետոյ 4 տուփի համար։ Լրիւ կուրսը 4 տուփ է։ Հասցէ՝* Тифлисъ, Давидовская, № 36/0, Р. Шмидтъ։ *Թիֆլիս, Դաւիդովսկի, № 36/0, Ռ. Շմիդտ։ Անձամբ ընդունում է ժ. 2—3-ը։ Դեղի վաճառքը կատարւում է ամբողջ տարի։* 909 5—3

ԿԱՏԱՐՔ ԶԵԼՈՒՈՒԱԿ

ГЕМОРРОЙ

ЗАПОРЪ

ИЗЛѢЧИВАЕТЪ РАДИКАЛЬНО, ИСКЛЮЧИТЕЛЬНО

Пилюли **„КАТАГЕМО“**

М-ДЕЛАМУРЕ.

ПРОДАЖА ВЪ ЛУЧШИХЪ АПТЕКАХЪ И ВЪ АПТЕКАРСКИХЪ СКЛАДАХЪ.

ИСКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ СКЛАДЪ ДЛЯ ВСЕГО КАВКАЗА

ЛАБОРАТОРІЯ М-ДЕЛАМУРЕ ТИФЛИСЪ ЭРИВАНСКАЯ ПЛ. ПУШКИНСКАЯ 3, ВЕРХНІЙ ЭТАЖЪ.

Մի խաղաղ և ինտելիգ. ընտանիքում տրւում է **սեմեստակ,** *մեծ դաստիարակ 1 կամ 2 նստնեակ, փողոց նայող, անհրաժեշտ կահկարասիներով, էլեկտրակ. լուսաւորմամբ, դաշնամուր և այլն։ Ցարմանալի է նաև մասնագէտների համար։ Նայել մինչև առ. ժ. 9½ և 3—5 ժ. ցերեկուան։ Գանովսկի, 18, բնակ. 1, վերին յարկ։* 275 1—1

Ընդունում եմ պատուէրներ ամեն տեղից

Պատուէրները կատարում եմ ուշադիր եւ ճշտութեամբ

ՄԱԳԱԶԻՆ ԵՂԲ. ԽԱԶԻԿԵԱՆՆԵՐԻ

Բաքում, Լորիս-Մելիքովսկի փող.

Միշտ կարելի է գտնել ԱՐԱԲԱԿԱՆ-ՀՆԴԿԱԿԱՆ *և* ԲՐԱԶԻԼԻԱԿԱՆ *ամեն տեսակի թարմ սուրճեր, ռուսական, արտասահմանեան զարդարանների և սեփական արտադրութեան։*

Արաբական հնդկական սուրճ	ֆունտը	1 ռ. 10 կ., 1 ռ. 20 կ., 1 ռ. 40 կ., 1 ռ. 60
Ֆրանսիական	» »	1 ռ. 10 կ., 1 ռ. 30 կ., 1 ռ. 60 կ.
Թուզի սուրճ (янжирное)	. .	— 70 կ.
Ջուտի (Джутовый)	. . . .	— 40 կ.
Սոյ-արգօ	. . . . .	— 30 կ.
Ժիտոն	. . . . .	— 30 կ.
Գարիի	. . . . .	— 20 կ.

242 8—2

5 ՌՈՒԲ. — *ՏԵՐԵՒ արժէքաւոր նը. 1) կարներ գոյներով.—* **Մայր Հայաստան,** *տպած արտասահմանում* Union Praga *ֆիրմ. կողմից, նկարի մեծութ. 38×50 c.* — *2)* **Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայաստանի,** *տպած արտաս.* Emil Pinkau C°. Leipzige *ֆիրմայի կողմից, մեծ. 65×100* — *3)* **Անդրանիկ, հայ կամաւորների ղեկավար,** *տպած* Otto Appin *ֆիրմայի կողմից, մեծութ. 36×50 սանտ.։ Մայր Հայաստանի և ս. Գր. Լուսաւորչի նկարները ուղարկում են արկղի մէջ։ Գանձնչերով և բռնակներով դիմել՝* Тифлисъ, І. Г. Мборисиди, противъ Государств. Банка. 259 *Մանօթ.—Բոլոր նկարների մեծութիւնը ցուցադրուած է առանց լուսանցքների։* 4—3 — *Զամբարձակով — Խոստացեալ գներ — Ռուբ.* — *ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ — Ռուբ.*

ՍԷԻԴ

ԳՐԱՄՈՖՈՆԻ ՄԱԳԱԶԻՆ

ԱԲԳԱՐԵԱՆԻ ԵՒ ԱՂԱՋԱՆԵԱՆԻ

Երեւանեան հրապարակ, Թամամշեւների պասաժ.

ՍՏԱՑԻԱԾ ԵՆ ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

— ԳՐԱՄՈՖՈՆԻ ՆՈՐ ՊԼԱՍՏԻՆԿԱՆԵՐ —

ԱՐՃԻՆ ՄԱԼ-ԱԼԱՆ

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՄՈՏԻՒՆԵՐ, ՈՐ ԵՐԳԵԼ ԵՆ

ՅԱՅՏՆԻ ԵՐԳԻՉ ԱԷԻԴԸ ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐԸ.

ԶԱՆԱԶԱՆ ՊԱՐԵՐ ԱՍԻԱԿԱՆ ԳԱՐՄՈՆԻ ՎՐԱՅ.

ՕՐԹԱՃԱԼԻ ՔԷՖԸ

Մեռելների միտինգ

ՆԱ ԶԼԻՆԻ, ՍԱ ԼԻՆԻ

Մաշտի Իպատ

ՀԱՐՍ ԵՒ ՍԿԵՍՈՒՐԻ ԿՈՒԻԼԸ

Ամուսինների կռիւը եւ այլն:

Երգել եւ արտասանել յայտնի արտիստ ՓԻՐՈՒՄԵԱՆԸ

ՓԻՐՈՒՄԵԱՆ

911 5-2

Հրատարակութիւն «Հորիզոն» Ընկ. Дозв. воен. ценз. Типографія „МАМУЛЪ“, Лорисъ-Меликовская ул. № 22.

digitised by A.R.A.R.@